

K 180 372
3

მელოს სსრ კულტურის სამინისტრო

პ. მარქსის სახელობის საქართველოს სსრ სახელმწიფო
რესპუბლიკური ბიბლიოთეკა

საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და
საინფორმაციო მუშაობა
ბიბლიოთეკების ქსედის
ცენტრალური პირობები

თბილისი

1979

საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტრო

პ. მარქსის სახელობის საქართველოს სსრ სახელმწიფო
რესპუბლიკური ბიბლიოთეკა

საბნობაკო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობა ბიბლიოთეკების ქსადის ცანჯკადიზასიის პიკოპებში

(მეთოდური წერილი)

1333-2000
საქართველოს სსრ

თბილისი
1979

02

სიგლოთიკეტი

შემდგენელი: ზ. მიშელაძე

რედაქტორი: გ. ბერულავა

ბ. შარბინი ხანა
სსრ-საბჭოთა
რესპუბლიკის
ბიბლიოთეკა

490

2012

50

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXV ყრილობამ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1974 წლის მაისის დადგენილებამ „მშრომელთა კომუნისტურ აღზრდასა და მეცნიერულ-ტექნიკურ პროგრესში ბიბლიოთეკების როლის ამაღლების შესახებ“ დასახეს საბიბლიოთეკო საქმის აღმავლობის განდიობული პროგრამა. აღნიშნეს ის დიდი და მნიშვნელოვანი მუშაობა, რომელსაც ბიბლიოთეკები ეწევიან ჩვენი ქვეყნის საზოგადოების განვითარების სოციალურ-ეკონომიკური, სამეცნიერო-ტექნიკური და კულტურულ ცხოვრებაში.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1974 წლის მაისის დადგენილებაში აღნიშნულია ბიბლიოთეკების ქსელის ცენტრალიზაცია, რომლებიც მოწოდებულია ყველა მიმართულებით გაშალონ და გააძლიერონ ბიბლიოთეკების შემოქმედებითი და პრაქტიკული მუშაობა. მათ შორის მოსახლეობის საინფორმაციო და საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული მომსახურება.

ახლად ორგანიზებული ცენტრალური ბიბლიოთეკების მუშაობის გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ მათ საქმიანობაში საინფორმაციო და საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული მუშაობის გაუმჯობესებისა და შემდგომი განვითარებისათვის შეიქმნა რეალური პირობები. საქმე მარტო ის კი არ არის, რომ წიგნადი ფონდების ცენტრალიზებული დაკომპლექტება, დამუშავება და კატალოგების ორგანიზაცია გამოათავისუფლებს მუშაკებს მთელ რიგ ტექნიკურ ოპერაციებისაგან, არამედ ის, რომ, იგი უზრუნველყოფს ცენტრალური ბიბლიოთეკის სისტემაში ერთიან, შეთანხმებულ საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ და საინფორმაციო მუშაობას, ცენტრალურ ბიბლიოთეკასა და ფილიალებში არსებული საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის საფეხურებრივ გამოყენებას.

ბიბლიოთეკების ქსელის ცენტრალიზაციის პირობებში საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის შემდგომი განვითარებისათვის შექმნილია სპეციალური სამსახური — საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო განყოფილება, ბიბლიოგრაფების საშტატო ერთეულებით, რომლებიც მოწოდებულნი არიან აწარმოონ, არა მარტო საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობა, არამედ შეასრულონ ფილიალებისა და

სხვა უწყების ბიბლიოთეკებისადმი ბიბლიოგრაფიულ და საინფორმაციო მაციო მუშაობის დარგში მეთოდური ხელმძღვანელობის ფუნქციატ.

საინსტრუქციო მეთოდურ მასალებში — „სახელმწიფო მასობრივი ბიბლიოთეკების ქსელის ცენტრალიზაცია“ (თბ., 1973 წ.)¹ აღნიშნულია, რომ „ქსელის ცენტრალიზაციის პირობებში თითოეული ცალკე ბიბლიოთეკის მუშაობა უკავშირდება ცენტრალიზებული ქსელის სხვა ბიბლიოთეკების მუშაობას მკითხველთა საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული მომსახურების ქმედითი სისტემის შესაქმნელად. მის არსებით ნიშნებს წარმოადგენს: ცენტრალიზებული ინფორმაცია საერთო საბიბლიოთეკო წიგნად ფონდში შემოსული ლიტერატურის შესახებ, მთელი რიგი პროცესების გაერთიანება, მომსახურების სხვადასხვა ფორმებისა და მეთოდების გამოყენების კოორდინაცია და კოოპერირება, ბიბლიოგრაფიული მოთხოვნების საფეხურებრივი შესრულების ჩათვლით.

სისტემის მთელი საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული მუშაობის ერთიან მიმართულებას და შეთანხმებულობას უზრუნველყოფს ცენტრალური ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული განყოფილება. იგი წარმოადგენს შემაკავშირებელ რგოლს სხვა უწყებათა ბიბლიოთეკებსა და ფილიალებს შორის. მის ფუნქციას შეადგენს:

1. მთელი საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული მუშაობის დაგეგმვა და კონტროლი;
2. ერთიანი საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის შექმნა;
3. მკითხველთა ყველა ჯგუფის, განსაკუთრებით პარტიული და სამეურნეო აქტივის, სახალხო მეურნეობისა და კულტურის სპეციალისტების, მრეწველობისა და სასოფლო-სამეურნეო წარმოების მოწინავეთა საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული მომსახურება;
4. ცენტრალური ბიბლიოთეკის განყოფილებებისა და ფილიალებისადმი მეთოდური დახმარება საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული საქმიანობის ყველა საკითხში;
5. სხვა ბიბლიოთეკებსა და სამეცნიერო-ტექნიკური ინფორმაციის ორგანოებთან მუშაობის კოორდინირება“ (გვ. 162-163).

როგორც ცნობილია ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილება და მისი მუშაობა მკიდროდ არის

დაკავშირებული ცენტრალური ბიბლიოთეკის ფილიალებთან, ადგილობრივ კულტურულ, სამეურნეო დარგის დაწესებულებებთან და სხვა უწყების ბიბლიოთეკებთან. იგი პასუხისმგებელია ცენტრალური სისტემის საცნობარო და საინფორმაციო ბიბლიოგრაფიული მუშაობის საერთო ორგანიზაციაზე.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების, ფილიალებსა და სხვა უწყების ბიბლიოთეკებს შორის მუშაობის კოორდინაცია უნდა მოხდეს იმგვარად, რომ ყველაზე სრულად და ეფექტურად დააკმაყოფილოთ მკითხველთა კონკრეტული მოთხოვნილებები, მიუხედავად იმისა, თუ რომელი ფილიალის მიერ იყო მიღებული შეკითხვა და სად იმყოფება ტერიტორიულად ეს ფილიალი.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილება აწარმოებს, არა მარტო საწარმოო-დაწესებულებების, საბჭოთა მეურნეობების, პროფკავშირული და კომკავშირული ორგანიზაციების მომსახურებას საინფორმაციო ბიულეტენებით, სარეკომენდაციო სიებით და საბიბლიოთეკო მომსახურების სხვადასხვა ფორმებით, არამედ, მის მთავარ ამოცანას წარმოადგენს ყველა კატეგორიის მკითხველთა მომსახურება და საჭირო ცნობების მიწოდება მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსების შრომების, სკკპ და საბჭოთა მთავრობის დადგენილებისა და გადაწყვეტილებების, მიმდინარე სამეურნეო და პოლიტიკური, საერთაშორისო საკითხების, მეცნიერების უახლესი მიღწევების შესახებ. ამიტომ ცენტრალური ბიბლიოთეკის სისტემის თითოეული მუშაკი, რომელსაც უშუალო კავშირი აქვს მკითხველებთან, კარგად უნდა ერკვეოდეს პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის დადგენილებებში და გადაწყვეტილებებში, მიმდინარე სამეურნეო და პოლიტიკურ მოვლენებში, ნათელი წარმოდგენა ჰქონდეს ცხოვრების მიერ წამოჭრილ აქტუალურ საკითხებზე, საფუძვლიანად იცნობდეს ლიტერატურას და პროპაგანდა გაუწიოს მას.

ჩვენი რესპუბლიკის ცენტრალური ბიბლიოთეკების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილებების უმრავლესობა გადაიქცა რეგიონის დიდ საინფორმაციო ცენტრებად და აწარმოებენ სხვადასხვა ჯგუფის მკითხველთა და მათ შორის სპეციალისტების საბიბ-

ლიოთეკო, საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მომსახურებას. ამასთან, უმჯობესდება ცენტრალიზებული ბიბლიოთეკების საინფორმაციო-საძიებო ბაზები: კატალოგები, კარტოთეკები, ყველა სახის საცნობარო აპარატი, იქმნება რეალური შესაძლებლობა საბიბლიოთეკო საქმიანობაში პროგრესიული ფორმებისა და მექანიზაციის გამოყენებისათვის.

მკითხველთა საინფორმაციო და საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული მომსახურების საფუძველს წარმოადგენს საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატი და ის სახელმძღვანელო დოკუმენტები, რომლებიც არეგლამენტებენ ცენტრალიზებული ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილებისა და მისი მუშაკების საქმიანობას. სხვა დოკუმენტებთან ერთად, ერთ-ერთ ასეთ დოკუმენტს წარმოადგენს „სანიმუშო დებულებები ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის სტრუქტურული ქვეგანყოფილების შესახებ და თანამშრომელთა ძირითადი თანამდებობრივი ინსტრუქციები“. ამ დოკუმენტში მოცემულია — „სანიმუშო დებულება ცენტრალური ბიბლიოთეკის საინფორმაციო ბიბლიოგრაფიული განყოფილების შესახებ“. აქვეა მოცემული სანიმუშო თანამდებობრივი ინსტრუქციები საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიულ განყოფილების გამგის და უფროსი ბიბლიოგრაფისათვის (საბავშვო ლიტერატურის ბიბლიოგრაფიის დარგში), რომლებიც თან ერთვის ამ წერილს.

შედგენილი როგორც სისტემატური კატალოგია. რუბრიკების მიხედვით პირველ პლანზე ნაჩვენები იქნება სკკპ და საბჭოთა მთავრობის დადგენილებები და გადაწყვეტილებები. ბარათები რუბრიკების ქვეშ უნდა განლაგდეს უკუქრონოლოგიური წესით.

კარგად ორგანიზებული კარტოთეკები დიდად შეუწყობს ხელს ცენტრალურ ბიბლიოთეკას საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ და საინფორმაციო მუშაობაში.

ეურნალ-გზეთების სტატიების კარტოთეკები სისტემატურად უნდა იწმინდებოდეს მოძველებული მასალების ბარათებისაგან. სწორედ ეს არის კარტოთეკის მოქნილობის ერთ-ერთი დადებითი მხარე. ამასთან უნდა ვიცოდეთ, რომ სამეცნიერო, სამეცნიერო-პოპულარული, ტექნიკის, ისტორიის, ლიტერატურათმცოდნეობის შესახებ სტატიების აღწერილობის ბარათები ხანგრძლივი პერიოდისათვის უნდა შევინარჩუნოთ.

კარტოთეკები სარეკომენდაციო ხასიათის მატარებელია და მუდამ უნდა შეესაბამებოდეს მკითხველთა ინტერესებს და მათ მოთხოვნილებებს. გარდა ამისა კარტოთეკები აადვილებს ბიბლიოთეკარის მუშაობას და იძლევა სამუშაო დროის ეკონომიას. მათ აღარ დასჭირდებათ მკითხველის მიერ მოთხოვნილი მასალის ძებნა პერიოდიკის სხვადასხვა ნომრებში ან კომპლექტებში.

ბიბლიოთეკების ქსელის ცენტრალიზაციამ უფრო მეტი შესაძლებლობა შექმნა მხარეთმცოდნეობის სრულყოფილი კარტოთეკის შექმნისათვის. მასში ასახულია როგორც წიგნები, ისე წიგნში მოცემული ცალკეული თავების აღწერილობა. ამ კარტოთეკაში აისახება ის წიგნებიც, რომლებიც ცენტრალურ ბიბლიოთეკის სისტემის ფონდში არ არის, მაგრამ მხარის შესახებ მოცემულია რაიმე ცნობები, კარგი იქნება თუ ასეთ ბარათებზე მიუთითებთ რომელ ბიბლიოთეკის ფონდში ინახება იგი.

ჩვენი რესპუბლიკის ცენტრალური ბიბლიოთეკების უმრავლესობაში შედგენილია მხარეთმცოდნეობის კარტოთეკები. ყველა მათგანის დასახელება შეუძლებელია, ამიტომ - სანიმუშოდ მოვიტან გორისა და გურჯაანის რაიონების ცენტრალური ბიბლიოთეკების მხარეთმცოდნეობის კარტოთეკებს. გორის ცენტრალური ბიბლიოთეკის მხარეთმცოდნეობის კარტოთეკა 60-ზე მეტ რუბრიკას მოი-

ცავს, რომლებშიც ასახულია რაიონის საქმიანობის თითქმის ყველა მხარე. რუბრიკები დალაგებულია არსებული წესით. მაგალითად, „პარტია და საბჭოთა მთავრობა გორის რაიონის შესახებ“, „ადგილობრივი პარტიული და ხელისუფლების ორგანოები, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ცხოვრება“, „კომკავშირის რაიონული ორგანიზაცია“. „რაიონული პროფესიული კავშირი“, „ნებაყოფლობითი საზოგადოებები და მათი საქმიანობა“, „გორის რაიონის რესურსები და ბუნებრივი პირობები“, „გორის რაიონის სახალხო მეურნეობა“, „მრეწველობა“, „მშენებლობა“, „ტრანსპორტი“, „კავშირგაბმულობა“, „სოფლის მეურნეობა“, „საბჭოთა მეურნეობები“, „კომუნალური მეურნეობები“, „აგროტექნიკა“, „ზოგადი მემკენარეობა“, „ნიადაგი“, „თესობა“, „ბრძოლა სარეველების, მინდვრის მავნებლებისა და სხვა ავადმყოფობების წინააღმდეგ“, „მოსავლის აღება“, „მარცვლოვანი კულტურები“, „ტექნიკური კულტურები“, „მებოსტნეობა და მებაღეობა“, „მეხილეობა“, „მეცხოველეობა“, „მეფრინველეობა“, „მეაბრეშუმეობა“, „მეფუტკრეობა“, „ვაჭრობა საზოგადოებრივი კვება“, „ჯანმრთელობის დაცვა, სამედიცინო დაწესებულებები“, „ფიზკულტურა და სპორტი“, „სახალხო განათლება“, „ბეჭდვითი სიტყვა“, „კულტურულ-საგანმანათლებლო მუშაობა“, „ბიბლიოთეკები“, „საკლუბო დაწესებულებები“, „გორის რაიონი ლიტერატურაში“, „მუსიკა“, „თეატრი“, „კინომომსახურება“, „რაიონის ლიტერატურული ცხოვრება“. „ფოლკლორი“, „ისტორია“, „გორის რაიონი ოქტომბრის რევოლუციამდე“, „გორის რაიონი ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ“, „გორის რაიონის გამოჩენილი ადამიანები“ და ა. შ.

კარგი მხარეთმცოდნეობის კარტოთეკა აქვს გურჯაანის რაიონის ცენტრალურ ბიბლიოთეკას. აღსანიშნავია, რომ ამ ბიბლიოთეკას ცენტრალიზაციამდეც ჰქონდა შედგენილი მხარეთმცოდნეობის კარტოთეკა, რომელიც სანიმუშოდ აღწერილი აქვს გ. ბერულავას გურჯაანის სარაიონო ბიბლიოთეკის შესახებ გამოქვეყნებულ მონოგრაფიულ ნარკვევში.

ბიბლიოთეკის ქსელის ცენტრალიზაციის პერიოდში ეს კარ-

ტოთეკა უფრო გაფართოვდა და სრულყოფილი გახდა. ამჟამად იგი შემდეგ ძირითად რუბრიკას მოიცავს: „გურჯაანის რაიონული პარტიული ორგანიზაცია“, „გურჯაანის რაიონის ახალგაზრდობა“ და კომკავშირული ორგანიზაცია“, „გურჯაანის რაიონი ხუთწლედში“, „გურჯაანის რაიონის ბუნება. საწარმოო ძალები და მათი შესწავლა“, „რაიონის სახალხო მეურნეობა“, „მრეწველობა“, „სოფლის მეურნეობა“, „მევენახეობა“, „მეცხოველეობა“, „მებოსტნეობა“ და მებაღეობა“, „კოლმეურნეობები“, „საბჭოთა მეურნეობები“, „გურჯაანის რაიონის კულტურული მშენებლობა“, „სახალხო განათლება“, „ჯანმრთელობის დაცვა“, „კურორტები“, „ფიზკულტურა და სპორტი“, „გურჯაანის რაიონი მხატვრულ ლიტერატურაში“, „ისტორია“, „კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებები“, გურჯაანის რაიონის მოწინავე ადამიანები. გამოჩენილი მოღვაწეები“ და ა. შ. ასეთივე კარტოთეკები აქვთ შედგენილი თელავის, მცხეთის, სამტრედიის, საჩხერის, ბორჯომის და სხვა რაიონების ცენტრალურ ბიბლიოთეკებს.

აღნიშნული სანიშნუ მხარეთმცოდნეობის კარტოთეკები ბიბლიოთეკებმა შემოქმედებითად უნდა გამოიყენონ. მხარეთმცოდნეობის კარტოთეკების შედგენისას საჭიროა გაითვალისწინონ არსებული პირობები და შესაძლებლობები. ბიბლიოთეკებმა შესაძლოა აღნიშნული კარტოთეკებიდან აიღონ ზოგიერთი საკითხი, დაუმატონ ან დააკონკრეტონ იგი, მაგრამ ძირითადი საკითხები, რაც აღნიშნულ კარტოთეკებშია გათვალისწინებული შეიძლება დარჩეს.

ასეთი კარტოთეკების შედგენა ყველა ცენტრალურ ბიბლიოთეკას და მის ფილიალს შეუძლია, მხოლოდ საჭიროა ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების მუშაკები სერიოზულად მოეკიდონ ამ საქმეს. რითაც თავიანთ წვლილს შეიტანენ მხარის, რაიონის, ქალაქის, თუ სოფლის შესწავლის საქმეში. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ სასოფლო ბიბლიოთეკა-ფილიალების კარტოთეკებში პირველად შეიძლება მცირე რაოდენობით გვქონდეს რუბრიკები, მაგრამ მასალების დაგროვების შემდეგ თანდათანობით გაიხსნას ახალი რუბრიკები.

მხარეთმცოდნეობითი მუშაობის შედეგად უნდა მივაღწიოთ იმას, რომ ადგილობრივი მოსახლეობა გაეცნოს თავის მხარის, რაი-

ონის, ქალაქისა თუ სოფლის ისტორიას, აწმყოს, მის მეურნეობას, კულტურას, განათლებას. ისინი უნდა განიმსჭვალონ იმის ღრმა რწმენით, რომ მათმა მხარემ, რაიონმა, ქალაქმა, სოფელმა თუ კოლმეურნეობამ მეტი და სასახლო წვლილი შეიტანოს ჩვენი ქვეყნის საერთო სახალხო საქმიანობაში, რადგან ჩვენი ქვეყნის თითოეულ მხარეს, რაიონს, ქალაქს, სოფელს, საწარმოოს თუ კოლმეურნეობას თავისი ადგილი უკავია ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობის საერთო სისტემაში.

როგორც აღვნიშნეთ ყურნალ-გაზეთების სტატიების საერთო კარტოთეკის შედგენა სავალდებულოა ცენტრალიზებული სისტემის ყველა ბიბლიოთეკისათვის. მაგრამ, იგი არ გამორიცხავს მიმდინარე პოლიტიკურ და სამეურნეო საკითხებზე თემატურ კარტოთეკების შედგენას. თემატური კარტოთეკების საშუალებით ცენტრალური ბიბლიოთეკა და მათი ფილიალები ყოველთვის და დროულად უნდა ეხმაურებოდნენ სკკპ და საბჭოთა მთავრობის გადაწყვეტილებებს, ჩვენი ქვეყნის წინაშე მდგარ აქტუალურ პრობლემებს.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის ერთიანი საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის შექმნისათვის და საცნობარო-საინფორმაციო მუშაობის წარმატებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს საცნობარო ფონდის დაკომპლექტებას და მის სისტემაში მოყვანას.

საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ აპარატში, გარდა კატალოგებისა და პერიოდიკაში დაბეჭდილი სტატიების კარტოთეკებისა, თავს იყრის საცნობარო ხასიათის ლიტერატურა, რომლის დაკომპლექტება ხდება მკითხველთა კონტინგენტის და მათი მოთხოვნების გათვალისწინებით. ეს ფონდი, კატალოგებსა და კარტოთეკებთან ერთად, წარმოადგენს დასაყრდენ ბაზას საცნობარო-საინფორმაციო მუშაობისათვის. აქ სავალდებულო წესით უნდა იყოს მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსთა სრული კრებულები, თხზულებათა ტომები, მათ შესახებ არსებული ანბანური და საგნობრივი საძიებლები, სკკპ და საბჭოთა მთავრობის დადგენილებები და სადირექტივო მასალები, საკანონმდებლო მასალები, უნივერსალური და დარგობრივი ენციკლოპედიები, საწარმოო-ტექნიკური და განმარტებითი ლექსიკონები, ენობრივი ლექსიკონები, ცნობარები, ყოველწლიური კალენდარები და სხვა ბიბლიოგრაფიული წყაროები.

საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობისათვის ბიბლიოგრაფიულ აპარატში უნდა იყოს აგრეთვე ინსტრუქციები, ბრძანებები, სსრ კავშირის, საქართველოს და სხვა მოკავშირე რესპუბლიკების ადმინისტრაციული დაყოფის შესახებ ცნობარები, გეოგრაფიული ატლასები, პროგრამები, კ. მარქსის სახელობის საქართველოს სსრ სახელმწიფო რესპუბლიკური და სხვა ბიბლიოთეკების მიერ გამოცემული საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და სარეკომენდაციო-საინფორმაციო მასალები. აქვე უნდა იყოს: „ქართული ჟურნალებისა და კრებულების ანალიტიკური ბიბლიოგრაფია“, „ქართული გაზეთების ანალიტიკური ბიბლიოგრაფია“, „წიგნის მატთანე“, „ჟურნალების სტატიების მატთანე“, „გაზეთების სტატიების მატთანე“, „ქართული წიგნი“ და სხვა დამხმარე ბიბლიოგრაფიული წყაროები. საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ აპარატს განეკუთვნება, აგრეთვე საბეჭდ მანქანაზე და როტაპრინტზე დაბეჭდილი მასალები, რომლებსაც ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემა და სხვა ბიბლიოთეკები უშვებენ. საბეჭდ მანქანაზე და როტაპრინტზე დაბეჭდილი მასალები შინაარსის მიხედვით საქალაქში ინახება. თითოეულ საქალაქს დაესმის ცენტრალიზებულ საბიბლიოთეკო სისტემაში გამოყენებული კლასიფიკაციის სქემის შესაბამისი ინდექსი.

ამრიგად, ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში იქმნება საერთო საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატი და მას ხელმძღვანელობს ბიბლიოგრაფიული განყოფილება. მაგრამ, როგორც აღვნიშნეთ და საინსტრუქციო მეთოდურ წერილშიდაცაა მოცემული, ეს სრულიადაც არ ანთავისუფლებს ცალკეულ ფილიალებს საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ მუშაობისაგან, პირიქით, მათი მოვალეობაა, სხვა სამუშაოსთან ერთად, მკითხველებს შორის გასწიონ საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობა, მკითხველების შეკითხვებზე გასცენ სრულყოფილი პასუხი და აწარმოონ მკითხველებში საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული ცოდნის პროპაგანდა.

ზემოთ ჩვენ ვთქვით, თუ რა ძირითადი კარტოთეკები შეიძლება იყოს ცენტრალური ბიბლიოთეკის ფილიალებში. აღვნიშნეთ, რომ სასურველია ფილიალებში იყოს მხარეთმცოდნეობისა და რეკონსტრუქციის კარტოთეკებიც. ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობა-

რო-ბიბლიოგრაფიულმა განყოფილებამ ფილიალის მუშაკებთან ერთად, მკითხველთა კონტინგენტისა და მათი ინტერესების შესწავლისა და საცნობარო მუშაობის ანალიზის შედეგად უნდა განსაზღვრონ ცალკეულ ფილიალებისათვის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის მოცულობა და მისი დაკომპლექტების წყაროები. ამასთან ფილიალების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის ორგანიზაციის და დაკომპლექტებას ძალზე ფრთხილად უნდა მიუდგეთ, რომ ცენტრალური ბიბლიოთეკისა და ფილიალების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის დაკომპლექტების დროს არ მოხდეს დუბლირება.

მკითხველთა მომსახურება საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული მასალებით, მათი რაციონალური და ეფექტური გამოყენება გეიკარნახებს, რომ ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში შევადგინოთ სპეციალური „არქივი“ ან „ცნობის შესრულების ფონდი“, სადაც მოთავსდება შესრულებული წერილობითი პასუხები მეორადი გამოყენებისათვის. აქ უნდა მოთავსდეს შესრულების მხრივ ყველაზე უფრო შრომატევადი და რთულ კითხვებზე გაცემული წერილობითი ცნობები. ეს ცნობები (შეკითხვებზე გაცემული პასუხები) შევინახოთ დანომრილ საქალაქში (კონვერტში ან სპეციალურ ყუთში). მათ შესახებ უნდა შედგეს საგნობრივ-ანბანური მაჩვენებელი. „არქივში“ ან „ცნობის შესრულების ფონდში“ მასალა განლაგდება საგნობრივ-ანბანის წესით. ამ მასალით კარტოთეკის ბარათზე დაიწერება საქალაქის (კონვერტის ან სპეციალური ყუთის) ნომერი, რომელიც მიგვითითებს იმ საქალაქზე (კონვერტზე ან სპეციალურ ყუთზე), სადაც მითითებული იქნება ჩვენთვის საჭირო მასალა განმეორებითი პასუხის გასაცემად. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ყველა გაცემული პასუხი არ იქნება შენახული. საჭიროა მათი შერჩევა თემის მნიშვნელობისა და მოსალოდნელი შეკითხვების მიხედვით.

ამრიგად, საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის მაღალი მაჩვენებლები მთლიანად დამოკიდებულია ცენტრალური ბიბლიოთეკის სისტემის მთელ საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის ორგანიზაციაზე და მის გამოყენებაზე, კოლექტივის ენერგიულ მუშაობაზე, ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების სწორ ხელმძღვანელობა-სა და კონტროლზე.

საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული მუშაობა

ცენტრალური ბიბლიოთეკის ერთიან საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის ბაზაზე წარმოებს მკითხველთა საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მომსახურება. მყარდება ბიბლიოგრაფიის განყოფილებასა და ფილიალებს შორის ყოველდღიური კავშირუბრუნობა. რთული ბიბლიოგრაფიული ცნობების მომზადების დროს ფილიალები მიმართავენ ცენტრალური ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიულ განყოფილებას დასახმარებლად. იმ შემთხვევაში, თუ ცენტრალური ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული განყოფილებაც ვერ შესძლებს მკითხველთა მოთხოვნების დაკმაყოფილებას, მაშინ ის მიმართავს რესპუბლიკურ, საოლქო ან სპეციალურ სამეცნიერო დაწესებულებების ბიბლიოთეკებს დახმარებისათვის. ასე იქმნება ერთგვარი საფეხურებრივი თანმიმდევრობა ბიბლიოგრაფიული ცნობების შესრულებაში.

„ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მუშაობის ტექნიკაში“ აღნიშნული საკითხი შემდეგნაირადაა განმარტებული „საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ მუშაობას, მკითხველთა მომსახურე ყველა სტრუქტურული ქვეგანყოფი აწარმოებს მათი ბიბლიოგრაფიული მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად, ისინი თავიანთ ფონდსა და საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ აპარატს იყენებენ. იმ ბიბლიოგრაფიულ მოთხოვნებებს, რომლებიც მთელი სისტემის ფონდის, კატალოგებისა და კარტოთეკების გამოყენებას საჭიროებენ შესასრულებლად ცენტრალურ ბიბლიოთეკის საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიულ განყოფილებას უგზავნიან. იმ ბიბლიოგრაფიულ ცნობებს, რომლებსაც საინფორმაციო ბიბლიოგრაფიული განყოფილება ვერ ძლევს კოორდინაციით ქალაქის, რაიონის ბიბლიოთეკებს ან საოლქო ბიბლიოთეკას გადაეგზავნება“.

ჩვენი რესპუბლიკის ცენტრალური ბიბლიოთეკების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილებების მუშაობაში ჯერ კიდევ არის ხარვეზები, და არც შეიძლება, რომ არ იყოს, რადგან ისინი ახლად ორგანიზებულია. ახლად ორგანიზებულ დაწესებულებას და ყოველ ახალ წამოწყებას კი თან ახლავს ნაკლოვანი და ჯერ კიდევ გადაუჭრელი საკითხები. მაგალითად, ზოგიერთი ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატი სათანადოდ

არ არის დაკომპლექტებული შესაბამისი ლიტერატურით, არაა შექმნილი შედგენილი ჟურნალ-გაზეთების სტატიების საერთო კარტოთეკა, „არქივი“. ბიბლიოგრაფიული განყოფილების მუშაკები ნაკლებ ყურადღებას აქცევენ ფილიალების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის ორგანიზებას და მის დაკომპლექტებას, ნაკლებად მიდიან ადგილებზე დახმარების გასაწევად, მკითხველებზე გაცემული ცნობები სათანადოდ არ არის აღრიცხული. მათი მუშაობის პრაქტიკაში ჯერ კიდევ არის შემთხვევები, როცა ფილიალები ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში ან სულ არ გზავნიან მკითხველთა მოთხოვნილებებს ან და გზავნიან ისეთ შეკითხვებს, რომლებზედაც თვითონ შეუძლიათ პასუხის გაცემა. ჯერ კიდევ ადგილი აქვს ფორმალიზმს, რასაც შემდგომში უთუოდ სერიოზული ყურადღება უნდა მიექცეს.

ბიბლიოგრაფიული ცნობების გაცემა შეიძლება მოხდეს: ზეპირად, წერილობით და ტელეფონის საშუალებით.

ბიბლიოთეკაში შეკითხვები შემოდის როგორც მკითხველები-საგან, ისე პარტიულ, საბჭოთა, კომკავშირულ, პროფკავშირულ და სხვა საზოგადოებრივ ორგანიზაციებიდან. პირველ რიგში პასუხი უნდა გავცეთ პარტიულ, საბჭოთა, კომკავშირულ და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს და მკითხველთა ისეთ შეკითხვებს, რომლებსაც უშუალო კავშირი აქვთ საწარმოო საქმიანობასთან.

საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული მუშაობის ხარისხის ამადლების მიზნით აუცილებელია შესრულებული ცნობების, როგორც რაოდენობრივი, ისე ხარისხობრივი ანალიზის ჩატარება. მუშაობის ჩატარების ვადებს, გასაანალიზებელ ცნობების შერჩევის ჩარჩოებს ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემა განსაზღვრავს. განსაკუთრებულად რთული თემატიკის მიხედვით იშვიათი ცნობების ანალიზი მიზანშეწონილია გაკეთდეს გადაუდებლად, ყოველ კვირის ბოლოს.

ცენტრალურ ბიბლიოთეკის განყოფილებებიდან, ბიბლიოთეკა-ფილიალებიდან ყოველი თვის ბოლოს საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ განყოფილებაში აგზავნიან ცნობებს საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული მუშაობის შესახებ, რომელიც შეჯამებული სახით ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის ყოველკვარტალურ და წლიურ ანგარიშებში აისახება.

საინფორმაციო მუშაობა

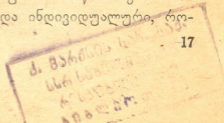
ცენტრალური ბიბლიოთეკის მიერ მკითხველთა უკეთ მომსახურების ერთ-ერთ აქტუალურ ფორმას წარმოადგენს საინფორმაციო მუშაობა. მისი მთავარი მიზანია საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის გადაწყვეტილებების პროპაგანდა, მოსახლეობის ფართო ფენებამდე მათი დაყვანა, მშრომელი მასების პროფესიული კვალიფიკაციის და საერთო ცოდნის დონის ამაღლება, მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის მოწინავეთა გამოცდილების განზოგადობა, მათი პოპულარიზაცია და პრაქტიკაში დანერგვა. ბიბლიოთეკაში საინფორმაციო მუშაობა განუხრებლად დაკავშირებული მკითხველთა კითხვის ხელმძღვანელობასა და მასობრივ მუშაობასთან.

იმ ცენტრალურ ბიბლიოთეკებში, სადაც კარგად არის დაყენებული საინფორმაციო მუშაობა, გააღვივებულია მკითხველთა მომსახურება და მათი მოთხოვნების დაკმაყოფილება წიგნზე.

ჩვენ ქვეყანაში ყოველწლიურად ათეული ათასობით სახელწოდების მილიონი ტირაჟით წიგნი გამოდის. ცენტრალური ბიბლიოთეკის სისტემის მუშაკთა ამოცანაა დაეხმაროს მკითხველებს გაერკვნენ ლიტერატურის ამ უწყვეტ დინებაში, აცნობონ მათ რა წიგნებია მიღებული ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში და მის ფილიალებში.

ამ მიზნით ცენტრალურმა ბიბლიოთეკებმა უნდა გამოიყენონ საინფორმაციო მუშაობის არსებული ფორმები და მეთოდები, რომლებმაც ცენტრალიზაციის პირობებშიც პრაქტიკულად გაამართლეს თავიანთი მიზანდასახულობა. მაგრამ არის ისეთი ფორმებიც, რომლებიც წიგნის პროპაგანდის ახალ ფორმებთან ერთად გამოიყენება და უფრო ეფექტური გახდა. მაგალითად, ლიტერატურის გამოფენა და მიმოხილვები, ხშირად ეწყობა ისეთ ახალ ღონისძიებებთან ერთად როგორცაა: „ინფორმაციის დღე“, „სპეციალისტების დღე“, „ლიტერატურის გამოფენა-დათვალიერება“, „ბიბლიოგრაფიის დღე“ და სხვ. მათ კომპლექსური ხასიათი მიიღეს.

ბიბლიოთეკებში საინფორმაციო მუშაობა სწარმოებს სამი მიმართულებით. მასობრივი, ჯგუფური და ინდივიდუალური, რო-

გორც ბიბლიოთეკის შენობაში ისე მის გარეთ. ამ საქმის ციელებისათვის ბიბლიოთეკამ უნდა გამოიყენოს ისეთი ფორმები და მეთოდები, როგორცაა: „ახალი ლიტერატურის საინფორმაციო ბიულეტენი“, „სარეკომენდაციო სიები“, „ახლად შემოსული წიგნების გამოფენა-დათვალიერება“, „წიგნის ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვა“, ახლად შემოსული წიგნების შესახებ ცნობების (შეტყობინების) დაგზავნა“, „საქალაქდებები“, „კითხვა-პასუხის სალამო“, რისთვისაც უნდა გამოიყენოს ადგილობრივი პრესა, რადიო და სხვა ტექნიკური საშუალებანი.

ცენტრალურმა ბიბლიოთეკებმა თავიანთი ფილიალებით, მუშაობა უნდა აწარმოონ არა მარტო მკითხველებთან, არამედ ისინი უნდა ცდილობდნენ გამოავლინონ მიკრორაიონის (რეგიონის) მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის განვითარების მთავარი მიმართულებები, გაეცნონ მათ გეგმიურ დავალებებს და ამის მიხედვით წარმართონ საინფორმაციო მუშაობა, დაეხმარონ სპეციალისტებს, მუშებს, სოფლის მეურნეობის ყველა მშრომელს გეგმების გადაჭარბებით შესრულების საქმეში.

ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მრავალრიცხოვან მკითხველებს შეადგენენ საწარმოებებისა და სოფლის მეურნეობების მუშები, რომლებიც სწავლობენ უმაღლეს სასწავლებლებში დაუსწრებლად. ესენი და სხვა კატეგორიის მკითხველებიც აქტიურად კითხულობენ საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ, ტექნიკურ და ეკონომიკურ წიგნებს. ამიტომ ცენტრალიზებული სისტემის ბიბლიოთეკების წიგნადი ფონდები უნდა პასუხობდეს მათ მოთხოვნილებებს.

ახლად მიღებული წიგნების შესახებ ცენტრალური ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული განყოფილების მუშაკებმა უნდა შეადგინონ „საინფორმაციო ბიულეტენი“, სადაც აისახება ყოველთვიურად (ან კვარტალურად) ბიბლიოთეკაში შემოსული ყველა დარგის წიგნები, შერჩევით.

„ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მუშაობის ტექნიკაში“ აღნიშნულია, რომ საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილება ადგენს ახლად მიღებული ლიტერატურის „ბიულეტენს“. იგი შეიცავს გარკვეული პერიოდის განმავლობაში ცენტრა-

ლიზებული საბიბლიოთეკო სისტემაში შემოსული წიგნების აღწერილობას. საინფორმაციო „ბიულეტენში“ წიგნები დალაგდება სისტემატური წესით. აღწერილობას უნდა დაესვას შესაბამისი შიფრი და აღინიშნოს წიგნის ადგილსამყოფელი.

ჩვენი რესპუბლიკის ცენტრალური ბიბლიოთეკების უმრავლესობის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ „საინფორმაციო ბიულეტენების“ შედგენას ცენტრალიზაციაზე გადასვლის დღიდანვე სერიოზულად მოჰკიდეს ხელი და სათანადო მიღწევებიც აქვთ ამ მიმართებით. მაგალითად, ამ მხრივ სათანადო მუშაობას ეწევიან ქ. ქუთაისის, ქ. ბათუმის, ქ. ფოთის, ქ. გორის, თელავის, გურჯაანის, გორის, ბორჯომის, საჩხერის, სამტრედიის, ჭიათურის, ზესტაფონის და სხვა ცენტრალური რაიონული და საქალაქო ბიბლიოთეკების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილებები.

რესპუბლიკის ცენტრალური ბიბლიოთეკების უმცირესი ნაწილი უკვე გადაიქცა მიკრორაიონის (რეგიონის) საინფორმაციო ცენტრად. ისინი უზრუნველყოფენ სხვადასხვა ჯგუფის მკითხველთა მომსახურებას ახალი წიგნების საინფორმაციო ბიულეტენებით, სარეკომენდაციო სიებით, კითხვის გეგმებით და სხვა საინფორმაციო მასალებით, მკითხველებს და ცალკეულ საწარმოებს ეგზავნებათ შეტყობინებები ახლად მიღებული წიგნების შესახებ და ა. შ.

საინფორმაციო ბიულეტენები და სარეკომენდაციო სიები, იბეჭდება სტამბურად და იგზავნება მიკრორაიონის მსხვილ საწარმოო-დაწესებულებებში, ქარხნებში, ფაბრიკებში, სასოფლო-სამეურნეო ბრიგადებში, ფერმებში, საბჭოთა მეურნეობებში, სისტემის ბიბლიოთეკა-ფილიალებში და სხვა უწყების ბიბლიოთეკებში.

საინფორმაციო ბიულეტენებში და სიებში ასახულია ცოდნის ყველა დარგის წიგნები, გარდა მხატვრული ლიტერატურისა. მხატვრული ლიტერატურა, ზოგიერთ ბიბლიოთეკებს არ შეაქვთ „ბიულეტენში“ იმის გამო, რომ თითქოს იგი გაზრდის „ბიულეტენის“ მოცულობას. მაგრამ, უნდა აღინიშნოს, რომ მხატვრული ლიტერატურის გარეშე დაბეჭდილი „ბიულეტენები“ საკმაოდ ლარებად გამოიყურება და ასუსტებს მის ეფექტურობას და ხარისხს. აქვე უნდა მიუთითოთ, რომ მხატვრული ლიტერატურა ყველა დარგის და პროფილის მკითხველს სჭირდება. გარდა ამისა, საინფორმაციო ბი-

ულეტენებში და სარეკომენდაციო სიებში დასახელებული წიგნები არ არის ანოტირებული.

მეთოდური წერილის მოცულობის გამო, ყველა ცენტრალური ბიბლიოთეკის მიერ გამოცემულ ახალი წიგნების საინფორმაციო ბიულეტენების და სიების მოტანა აქ შეუძლებელია. მაგრამ, შევეცდებით მოვიტანოთ რამდენიმე მათგანი შემოკლებით.

მაგალითად, ჰიათურის ცენტრალური ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული განყოფილების მიერ სტამბურად დაბეჭდილი საინფორმაციო „ბიულეტენში“ დასახელებულია სხვადასხვა დარგის 52 სახელწოდების წიგნი. ლიტერატურა „ბიულეტენში“ დალაგებულია სისტემატური წესით და მოიცავს შემდეგ განყოფილებებს: „საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ლიტერატურა“, „ბუნებისმეტყველება მათემატიკა და მედიცინა“, „ტექნიკა“, „სოფლის მეურნეობა“, „ხელოვნება“, „ფიზიკულტურა და სპორტი“, „ლიტერატურათმცოდნეობა“ და „ისტორია“ თითოეულ განყოფილებაში დასახელებულია 4-დან 7 წიგნამდე.

გორისა და თელავის ცენტრალური ბიბლიოთეკების ბიბლიოგრაფიული განყოფილებები, გარდა სისტემატური წესით გამოშვებული ახალი წიგნების საერთო საინფორმაციო ბიულეტენების გამოშვებისა, უშვებენ აგრეთვე კონკრეტულ თემებზე საინფორმაციო „ბიულეტენებს“ მაგალითად, თელავის რაიონის ცენტრალურმა ბიბლიოთეკამ დაბეჭდა და დაუგზავნა სათანადო ორგანიზაციებს და ბიბლიოთეკა-ფილიალებს საინფორმაციო ბიულეტენი თემაზე „დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის 60 წლისთავი“. მასში დასახელებულია 60-ზე მეტი წიგნი ქართულ და რუსულ ენაზე. აქ გამოყოფილია რუბრიკები: „სკკპ. მარქსისტულ-ლენინური მოძღვრება პარტიის შესახებ“, „სკკპ ისტორია“, „ბოლშევიკური პარტია 1905—1907 წლების რევოლუციაში“, 1917 წლის ბურჟუაზიული რევოლუცია რუსეთში“, „დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვება“, „დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის მსოფლიო ისტორიული მნიშვნელობა“. გარდა ამისა გამოცემულია საინფორმაციო ბიულეტენი თემებზე: „სოფლის მეურნეობის მუშაკთა დასახმარებლად“, „ფიზიკური კულტუ-

რისა და სპორტის მოყვარულთათვის“, „თქვენთვის ტექნიკის მუშა-
კებო“ და სხვ.

ახალი წიგნების თემატურ საინფორმაციო ბიულეტენს ადგენს გორის ცენტრალური ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული განყოფილება. მათი ჩამოთვლაც კი იმის წარმოდგენას მოგვცემს თუ რა დიდ მუშაობას აწარმოებს ბიბლიოთეკა ახლად მიღებული წიგნების ინფორმაციის მიზნით. მაგალითად, საინფორმაციო ბიულეტენები გამოცემულია თემებზე: „თქვენთვის ტექნიკის მუშაკებო“, „თქვენთვის მედიცინის მუშაკებო“. „სოფლის მეურნეობის მუშაკთა დასახმარებლად“, „პედაგოგთა დასახმარებლად“, „მოსწავლეთა დასახმარებლად“ და სხვ.

საინფორმაციო ბიულეტენში „თქვენთვის ტექნიკის მუშაკებო“ გამოყოფილია რუბრიკები: „წარმოების მართვა“, „ტრანსპორტი“, „ენერგეტიკა“ და ა. შ. ხოლო „მოსწავლეთა დასახმარებლად“ შედგენილი საინფორმაციო ბიულეტენში კი წიგნები დასახელებულია მოსწავლეთა ასაკის გათვალისწინებით. წიგნები მოცემულია ქართულ და რუსულ ენებზე. ასეთივე მაგალითების მოტანა შეიძლება გურჯაანის ცენტრალურ ბიბლიოთეკიდან, რომელსაც გამოშვებული აქვს „ბიულეტენები“ თემებზე: „საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ლიტერატურა“, „ისტორია“, „სოფლის მეურნეობა“, „ტექნიკა“, „ენათმეცნიერება“, „ლიტერატურათმცოდნეობა“ და სხვ.

გორის რაიონულ ცენტრალურ ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიულ განყოფილებას საინფორმაციო ბიულეტენებისა და სიების გარდა შედგენილი აქვს კითხვის გეგმები თემებზე: „მეხილეობა“, „მევენახეობა“, „სამოქალაქო თავდაცვა“ და სხვ.

ზემოთ ჩამოთვლილი საინფორმაციო ბიულეტენები და სიები უნაკლო არ არის, მაგრამ ერთი კი ცხადია, რომ რესპუბლიკის ცენტრალურ ბიბლიოთეკებში ნაყოფიერი მუშაობაა გაშლილი ამ მიმართებით და ბევრი რამ არის გაკეთებული.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული განყოფილების ერთ-ერთ პასუხსაგებ უბანს წარმოადგენს სარეკომენდაციო სიებისა და კითხვის გეგმების შედგენა, რაც უთუოდ სერიოზული მუშაობას მოითხოვს. მათზე მომუშავე ბიბლიოგრაფები და ბიბლიოთეკის სხვა მუშაკები კარგად უნდა იცნობდნენ ლიტერატურას,

მკითხველთა ინტერესებს, მათ ცოდნის დონეს, საწარმოო ნობას, მისწრაფებას და ინტერესებს. საინფორმაციო ბიულეტენების, სიების და კითხვის გეგმების შედგენის დროს გათვალისწინებული უნდა იყოს ყველაზე მთავარი მოთხოვნა. სახელდობრ ის, რომ პირველ რიგში მათში აისახოს მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსთა შრომები, სკკპ და საბჭოთა მთავრობის საღირებულებო მასალები; რომლებიც აღნიშნულ თემას შეეხება, შემდეგ კი თემის ირგვლივ გამოსული ყველაზე აქტუალური ლიტერატურა.

მკითხველთა საინფორმაციო მომსახურების ერთ-ერთ მოქნილ, თვალსაჩინო და მისაწვდომ ფორმას წარმოადგენს ლიტერატურის ღია გამოფენა-დათვალიერება, რომელიც ახალი წიგნების შემოსვლასთან დაკავშირებით სისტემატურად უნდა იცვლებოდეს. გამოფენა-დათვალიერებაზე მკითხველს შეუძლია თვალსაჩინოდ შეხედოს წიგნს, შეეხოს მას, ჩამოიღოს გამოფენის ფარიდან, გადაათვალიეროს და შესაძლოა თვალის ერთი გადავლებით, ბიბლიოგრაფიულად წაიკითხოს იგი, გაეცნოს ილუსტრაციებს, დაინტერესდეს წიგნით და აღეძრას მისი წაკითხვის სურვილი.

„ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მუშაობის ტექნიკაში“ აღნიშნულია, რომ გამოფენა-დათვალიერების და თემატური გამოფენების ორგანიზაციას საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილება ფონდების ორგანიზაციის და გამოყენების განყოფილებასთან ერთად გეგმავს ექსპოზიციის მკაცრი პერიოდულობითა და მათი ხანგრძლივობით 3-დან 10 დღემდე. ყოველ საექსპოზიციო წიგნში დებენ ბარათს, რომელზეც მკითხველი თავისი ფორმულიარის ნომერს აწერს. ბიბლიოთეკარი აჯამებს თითოეული გამოცემის მოთხოვნილებას, ადგენს რიგს მის მიღებაზე და აფორმებს შეკვეთებს.

ლიტერატურის გამოფენები საერთოდ ახალი არ არის ბიბლიოთეკებისათვის. მაგრამ ცენტრალურ ბიბლიოთეკას უკეთესი პირობები შეექმნა გამოფენის მოწყობისა და მისი გაფორმებისათვის, საშტატო ერთეულის მხატვარ-ბიბლიოთეკარის გამოყოფის სახით. ღია გამოფენა-დათვალიერება ისე უნდა მოეწყოს, რომ იგი ემსახურებოდეს ძირითად მიზანს — მკითხველთა ყურადღების

მიპყრობას. გამოფენის ფარი ლამაზად და მიმზიდველად იყოს გაფორმებული.

ლიტერატურის ღია გამოფენა-დათვალიერების მთავარი ღირსება ის არის, რომ იგი ყოველმხრივ ხსნის ფონდში ახლად შემოსულ საუკეთესო ლიტერატურას და აახლოვებს მას მკითხველებთან. ღია გამოფენა-დათვალიერება მკითხველებს ფართო შესაძლებლობას უქმნის გაეცნონ სხვადასხვა ცოდნის დარგის ლიტერატურას, პროფილის შესაბამის წიგნებს, რომელთა მიღება მათ შეუძლიათ ცენტრალური ბიბლიოთეკის ან უახლოესი ფილიალის ფონდიდან.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის საინფორმაციო მუშაობის ერთ-ერთ ახალ ფორმას წარმოადგენს „ინფორმაციის დღის“ დაწესება.

ეს ფორმა ჩვენი რესპუბლიკის მთელ რიგ ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში უკვე დაწესებულია და კარგ შედეგს იძლევა. მკითხველები ამ დღეს მოისმენენ ინფორმაციას ბიბლიოთეკაში ახლად შემოსული წიგნების შესახებ, ნახავენ გამოფენას, გაეცნობიან ბიბლიოგრაფიულ წყაროებს, კარტოთეკებს, ბიბლიოთეკით სარგებლობის წესებს და მისთვის საჭირო საკითხებს.

„ინფორმაციის დღე“ დაწესებული უნდა იყოს თვის გარკვეულ რიცხვში. „ინფორმაციის დღის“ დაწესების შესახებ უნდა ეცნობოთ მკითხველებს განცხადების საშუალებით. ეს განცხადება (ან შეტყობინება) დაიგზავნება რეგიონის მსხვილ საწარმოო-დაწესებულებებში, ბიბლიოთეკა-ფილიალებში, გაიკვრება თვალსაჩინო ადგილებში, კლუბებში, კოლმეურნეობასა და საბჭოთა მეურნეობის ადმინისტრაციის შენობაში, სასურველია გამოქვეყნდეს ადგილობრივ პრესაში, გადაიცეს რადიოთი და სხვ. მოვიყვანთ თელავის და გორის ცენტრალური ბიბლიოთეკების მიერ შედგენილ და ბეჭდურად გამოცემულ საინფორმაციო ცნობას (შეტყობინებას) „ინფორმაციის დღის“ შესახებ.

პატივცემულო მკითხველო!

„თელავის ცენტრალური ბიბლიოთეკა ყოველი თვის ბოლო ოთხშაბათს ატარებს „ინფორმაციის დღეს“. ამ დღეს მკითხველები გაეცნობიან ახალ წიგნებს, პერი-

რდულ გამოცემებს, ბიბლიოგრაფიულ წყაროებს და წიგნების ბეჭდურ ბარათებს, სტატიებს და რეცენზიებს. ინფორმაციის დღე ჩატარდება დილის 10 საათიდან საღამოს 8 საათამდე ცენტრალური ბიბლიოთეკის სამკითხველო დარბაზში“.

სასურველია მიმართვას თან ერთვოდეს ცენტრალური ბიბლიოთეკის მისამართი, რადგან შესაძლოა რაიონის ყველა მოსახლემ არ იცოდეს ბიბლიოთეკის მისამართი.

ასეთივე განცხადება აქვს გაფორმებული გორის საქალაქო ცენტრალურ ბიბლიოთეკას ქართულ-რუსულ ენაზე.

პატივცემულო მკითხველო!

„გორის ცენტრალური საქალაქო ბიბლიოთეკა ყოველი თვის პირველ პარასკევს აწყობს

„ინფორმაციის დღეს“

ამ დღეს მკითხველი გაეცნობა ბიბლიოთეკაში შემოსულ ახალ ლიტერატურას, პერიოდულ გამოცემებს, მეთოდურ სახელმძღვანელოებს, ბიბლიოგრაფიულ წყაროებს, სტატიებს და რეცენზიებს.

„ინფორმაციის დღე“ მოეწყობა 10-დან 19 საათამდე ცენტრალურ საქალაქო ბიბლიოთეკაში“.

მისამართი: 1905 წ. რევოლუციის ქუჩა № 4

ტელ. 28-35

ასეთივე მაგალითების მოყვანა შეიძლება ქ. ფოთის, ბათუმის, ქუთაისის და სხვა ცენტრალური ბიბლიოთეკებიდან.

ცენტრალურ ბიბლიოთეკებში ინერგება საინფორმაციო მუშაობის ახალი ფორმა — „სპეციალისტის დღის“ დაწესება. ამ დღეს სპეციალისტი მკითხველები ბიბლიოთეკაში გაეცნობიან ლიტერატურას ტექნიკის სიახლეების შესახებ, მეცნიერებისა და კულტურის მიღწევების შესახებ, სპეციალურ და დარგობრივ საკითხებზე გამოსულ ახალ წიგნებს და სხვ. ამ მიმართებით გარკვეული მუშაობა სწარმოებს ქ. ქუთაისის, ქ. გორის, საჩხერის, თელავისა და სხვა

რაქონების ცენტრალურ ბიბლიოთეკებში. რესპუბლიკის ბიბლიოთეკამ უნდა დანერგონ პროპაგანდის ეს ახალი მეტად საჭირო ფორმები თავიანთ მუშაობაში. სასურველია თუ „სპეციალისტის დღის“ ორგანიზაცია მოეწყობა სამეცნიერო-ტექნიკური ბიბლიოთეკებისა და საინფორმაციო ორგანიზაციებთან ერთობლივად.

„საინსტრუქციო მეთოდურ მასალებში“ ნათქვამია — „ახალი ლიტერატურის“ თავისუფალი დათვალიერება“. „ინფორმაციის დღე“, „სპეციალისტის დღე“ საინფორმაციო მომსახურებისათვის შედარებით ახალი ფორმებია, რომლებსაც მასობრივი ბიბლიოთეკები მიმართავენ. ეს ღონისძიებები ტარდება წინასწარ გამოვლენილი თემების მიხედვით მკითხველთა საწარმოო მოთხოვნილებების გათვალისწინებით“.

როგორც აქედან ჩანს, ამ ღონისძიებებს ჩატარება უნდა მოხდეს წინასწარ შერჩეული თემების მიხედვით, იმ ანგარიშით, რომ გათვალისწინებული იყოს მკითხველთა ინტერესები, მათი პროფილური მოთხოვნილებები და ადგილობრივი პირობები.

ცენტრალიზებულ ბიბლიოთეკებში ლიტერატურის პროპაგანდის ერთ-ერთ საუკეთესო ფორმას წარმოადგენს წიგნის ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვა. წიგნის ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვა — ეს არის მკითხველთა შორის წიგნის შესახებ მოკლედ და კონკრეტულ საკითხებზე საუბარი. იგი ძირითადად უნდა მომზადდეს განყოფილების მუშაკების მიერ. უფრო კვალიფიციური და სპეციალისტი მკითხველებისათვის მიმოხილვები სასურველია მომზადდეს და ჩატარდეს სპეციალისტების დახმარებით და მათი უშუალო მონაწილეობით.

წიგნის ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვები შეიძლება ჩატარდეს როგორც ბიბლიოთეკაში, ისე ბიბლიოთეკის გარეთაც: ქარხნებში, ბრიგადებში, ფერმებში, ცალკეულ საწარმოო დაწესებულებებში, როგორც ცალკე, ისე სხვა ღონისძიებასთან ერთად.

ჩვენი რესპუბლიკის ზოგიერთი ცენტრალური ბიბლიოთეკა და მათი ფილიალები, ხშირ შემთხვევაში, წიგნის ბიბლიოგრაფიულ მიმოხილვებს ატარებენ მკითხველთა პროფილის, ცოდნის დონის და მათი მოთხოვნილების გათვალისწინებლად. ასეთი მიმო-

ხილვა არ იძლევა სასურველ ეფექტს. პირიქით, იწვევს მკითხველ-
 თა ერთი ნაწილის უარყოფით დამოკიდებულებას ასეთ ღონისძიებებზე
 ბისადმი. რა თქმა უნდა ამ მეთოდით წიგნის ბიბლიოგრაფიული მი-
 მოხილვის ჩატარება არ იქნება ეფექტური და სასურველ შედეგს
 ვერ გამოიღებს. წიგნის ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვები უნდა ჩა-
 ტარდეს აუცილებლად მკითხველთა ცალკე ჯგუფების, მათი განათ-
 ლების, მუშაობის პროფილის და ინტერესების გათვალისწინებით.

წიგნის თემატურ ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვის მომზადება
 იწყება თემის განსაზღვრით. პირველ რიგში უნდა შეირჩეს ისეთი
 თემა, რომელიც შეესაბამება მკითხველთა გარკვეული ჯგუფის ინ-
 ტერესებს. მათი მუშაობის პროფილს.

ავიღოთ მიმოხილვის ორი მაგალითი რომელთა თემატიკა წაა-
 გავს ერთმანეთს: „ელექტროენერჯის თვითღირებულების შემცირ-
 რების საკითხები“ და „ელექტროენერჯის გამოყენება სოფლის
 მეურნეობაში“ პირველ შემთხვევაში მკითხველებს აინტერესებთ
 ელექტროენერჯის თვითღირებულება, მისი სტრუქტურა და დი-
 ნამიკა, მისი შემცირების გზები. ეს საკითხი ყველაზე მეტად აინ-
 ტერესებთ ელექტროსადგურების მუშა-მოსამსახურეებს და მათ-
 თან უნდა ჩატარდეს ამ საკითხზე არსებული წიგნების ბიბლიოგრა-
 ფიული მიმოხილვა; ხოლო მეორე შემთხვევაში წინა პლანზე წამო-
 წეული უნდა იყოს ელექტროენერჯის პრაქტიკული გამოყენება
 სოფლის მეურნეობაში. ეს საკითხი სოფლის მეურნეობის მუშაკე-
 ბისათვისაა საჭირო და სწორედ მათთან უნდა ჩატარდეს ასეთი
 წიგნების მიმოხილვები.

ლიტერატურის თემატურ ბიბლიოგრაფიულ მიმოხილვისათ-
 ვის გათვალისწინებული წიგნების რაოდენობა დამოკიდებულია:
 თემაზე, მკითხველთა კონტინგენტზე, ვისთან ვატარებთ მიმოხილ-
 ვას და თემის ირგვლივ ფონდში არსებული ლიტერატურის რაო-
 დენობაზე. გარდა ამისა საჭიროა ვიცოდეთ, რომ რაც უფრო კვა-
 ლიფიციური მკითხველისათვისა და სპეციალისტებისათვის მზად-
 დება მიმოხილვა, მით უფრო მეტი წიგნების რაოდენობა შეიძლე-
 ბა შეირჩეს, ხოლო თუ მიმოხილვები მზადდება დაბალი განათლე-
 ბის მკითხველებისათვის, მაშინ წიგნების რაოდენობა უფრო ნაკ-
 ლები იქნება.

ლიტერატურის თემატური ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვებს დროს ზოგიერთი კატეგორიის მკითხველთა ჯგუფისათვის შესაძლოა დაგვეჭირდეს თემის შინაარსის მოკლე განმარტება და მისი მნიშვნელობა, ხოლო უფრო მაღალი განათლების მკითხველთა ჯგუფისათვის და სპეციალისტებისათვის, ცხადია ასეთი განმარტება არ იქნება საჭირო და შეიძლება დავიწყოთ პირდაპირ კონკრეტული წიგნის მიმოხილვით.

ერთგვარი თავისებურებით ხასიათდება ბიბლიოთეკაში ახლად შემოსული წიგნების ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვა. თემატური მიმოხილვისაგან განსხვავებით ახალი წიგნების მიმოხილვა მოიცავს უფრო მეტი რაოდენობის წიგნებს, ამასთან იგი უნივერსალური ხასიათისაა — მოიცავს რამდენიმე თემას. იცვლება მიმოხილვის შესავალი ნაწილიც. იგი დაყვანილი უნდა იყოს ორ-სამ წინადადებამდე. სახელდობრ შესავალ ნაწილში განმარტებული იქნება თუ როდის შემოვიდა წიგნი ბიბლიოთეკაში და ცოდნის რომელ დარგს მიეკუთვნება იგი.

ახლად შემოსული ლიტერატურის მიმოხილვისათვის შერჩეული წიგნები უნდა დავაჯგუფოთ ცოდნის დარგების მიხედვით. ახალი წიგნების მიმოხილვა უნდა დავიწყოთ საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ლიტერატურით, შემდეგ მიმოვიხილოთ საწარმოო-ტექნიკური, სასოფლო-სამეურნეო და ბოლოს მხატვრული ლიტერატურა.

მიმოხილვისათვის ტექსტის შედგენის დროს საჭიროა გამოვიყენოთ თვით წიგნის თავფურცელზე მოცემული ანოტაცია; ბეჭედურ საკატალოგო ბარათზე მოცემული ანოტაცია, კრიტიკული წერილები, რეცენზიები, საცნობარო ბიბლიოგრაფიული წყაროები, წიგნის სარჩევი და სხვ. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ბეჭედურ ბარათებზე მოცემული ანოტაციები ყოველთვის არ გამოდგება მიმოხილვის ტექსტის შედგენისათვის მისი შეზღუდულობის გამო.

წიგნის ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვის ტექსტის შედგენის დროს უნდა გამოვიყენოთ, აგრეთვე წიგნის შესახებ საგამომცემლო გეგმებში მოცემული ანოტაციები, სადაც შედარებით უფრო სრულად და კარგად არის გაშუქებული წიგნში განხილული საკითხები და ვისთვის არის განკუთვნილი წიგნი.

წიგნის ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვის წარმატება ბევრად

არის დამოკიდებული ბიბლიოთეკის მოხერხებულობაზე, მისი სტრუქტურა და გადაცემის უნარზე. მიმომხილველს უნდა შეეძლოს მიმოხილვის პერიოდშივე შეამოკლოს ან გააფართოვოს წიგნის მიმოხილვა. წიგნის მიმოხილვის ტექსტი ბიბლიოთეკაში უნდა ინახებოდეს.

ცენტრალურ ბიბლიოთეკების მუშაობის პრაქტიკაში წიგნის ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვისათვის იყენებენ ადგილობრივ გაზეთებს და ტექნიკურ საშუალებებს (რადიოს, ტელევიზიას, ხმის ჩამწერს და სხვ.). წიგნის პროპაგანდის ეს საშუალებები ბიბლიოთეკებში აუცილებლად უნდა იყოს გამოყენებული. ამ მხრივ სათანადოდ მუშაობენ ჩვენი რესპუბლიკის ზოგიერთი ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილებები. (ქუთაისი, თელავი, ქ. გორი და სხვ.). მაგალითად, გორის ცენტრალური საქალაქო ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილება სისტემატურად აქვეყნებს ადგილობრივ გაზეთ „გამარჯვების“ ფურცლებზე ლიტერატურის თემატურ მიმოხილვებს: აქეთ საკითხებზე: „კვების მრეწველობის მუშაკთათვის“, „ტრადიციები. რა დავგმობთ, რა შევინარჩუნოთ“, „თქვენთვის წარმოების მუშაკებო“, „ახალი წიგნები თეატრზე“ და სხვ.

მოვიტან გაზეთიდან ერთ-ერთ მათგანის სრულ ამონაწერს. სახელდობრ:

თქვენთვის წარმოების მუშაკებო!

„მეხუთე ხუთწლედის წარმატებით გადაჭრისათვის წარმოებაში მომუშავე სპეციალისტებისა და წარმოების ზელმძღვანელთა დასახმარებლად, მეტად საჭირო წიგნები მიიღო ცენტრალურმა ბიბლიოთეკამ და ფილიალებმა. გავეცნოთ რამდენიმე მათგანს:

1) ჩიქავა ლეო — მეათე ხუთწლედის მთავარი ამოცანა და მისი გადაჭრის გზები თბ., „საბჭოთა საქართველო“. 1977. 84 გვ.

ნაშრომში მდიდარი მასალის გაანალიზებისა და მაჩ-

ვენებელთა ურთიერთშედარების საფუძველზე განხილულია მეათე ხუთწლეულში სოციალური განვითარებისა და ხალხის კეთილდღეობის ამაღლების კომპლექსური პროგრამა, აგრეთვე მისი განხორციელების კონკრეტული გზები და საშუალებები. განსაკუთრებით გამახვილებულია ყურადღება საზოგადოებრივი წარმოების ეკონომიური ეფექტიანობის ამაღლებისა და პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესების საკითხებზე.

2) **ძნელადე დავითი** — სამრეწველო პროდუქციის ხარისხის მართვა . თბ., „საბჭოთა საქართველო“, 1977. 109 გვ.

ნაშრომში გაშუქებულია პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესების ეკონომიური მნშვნელობა თანამედროვე ეტაპზე. გაანალიზებულია ხარისხის მართვის მოქმედი სისტემები სამრეწველო საწარმოსა და გაერთიანებებში. განსაკუთრებული ყურადღება აქვს დათმობილი დაგეგმვის სრულყოფის მატერიალური და მორალური სტიმულირების, აგრეთვე მოწინავე საწარმოთა გამოცდილების განზოგადოებისა და დანერგვის საკითხებს.

3) **ჩხარტიშვილი ს.** — კომუნისტური შრომა და საზოგადოებრივი საკუთრება . თბ., „საბჭოთა საქართველო“, 1977. 97 გვ.

— მასში განსაზღვრულია შრომისა და საზოგადოებრივი საკუთრებისადმი კომუნისტური დამოკიდებულების არსი, შრომის ხასიათი და შინაარსი, შრომითი შეჯიბრების, შრომის დისციპლინის თავისებურებანი სოციალიზმის პირობებში. ნაჩვენებია პარტიის საქმიანობა თანამედროვე ეტაპზე მშრომელებში შრომისა და საზოგადოებრივი საკუთრებისადმი კომუნისტური დამოკიდებულების გამომუშავებისათვის.

4) **გურგენიძე ვ.** — შრომის მეცნიერული ორგანიზაცია სამუშაო ადგილზე . თბ., „საბჭოთა საქართველო“, 1977. 47 გვ.

მე-10 ხუთწლეული ეფექტიანობისა და ხარისხის ხუთ-

წლედია. ბროშურაში დახასიათებულია შრომის მეცნიერული ორგანიზაციის ძირითადი საკითხები სამუშაო ადგილზე. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა სამუშაო ადგილზე შრომის მეცნიერული ორგანიზაციის შინაარსის, მისი აღჭურვის დაგეგმარებისა და მომსახურების საკითხთა განხილვას“.

5. დოლიაშვილი,
ცენტრალური საქალაქო ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული განყოფილების გამგე.

ცენტრალურმა ბიბლიოთეკებმა და მისმა ფილიალებმა ახლად მიღებული ლიტერატურის შესახებ უნდა გამოიყენონ „შეტყობინების“ ფორმა. ამ ფორმას ამჟამად იყენებენ ქუთაისის, თელავის, საჩხერის, გორისა და სხვა რაიონის ცენტრალური ბიბლიოთეკები. შეტყობინებას უგზავნიან, როგორც საწარმოო-დაწესებულებებს, ისე ინდივიდუალურად მკითხველებს. მაგალითად, გორის რაიონის ცენტრალურ ბიბლიოთეკამ „საქსოფლტექნიკას“ გაუგზავნა შემდეგი შინაარსის შეტყობინება.

საქსოფლტექნიკას

გორის ცენტრალურ რაიონულ ბიბლიოთეკას თავის ფონდში აქვს და პერიოდულად ღებულობს წიგნებს და ბროშურებს სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის, კერძოდ ტრაქტორების რემონტისა და მოვლის შესახებ. საინტერესო სტატიები ქვეყნდება ჟურნალებში „მეცნიერება და ტექნიკა“, „საქართველოს სოფლის მეურნეობა“, „საქართველოს კომუნისტი“ და სხვ.

გარდა აღნიშნული ლიტერატურისა ბიბლიოთეკიდან თქვენ შეგიძლიათ მიიღოთ საჭირო ცნობები თქვენთვის საჭირო ლიტერატურაზე.

გთხოვთ მობრძანდეთ ბიბლიოთეკაში .

ბიბლიოთეკა ღიაა ყოველ დღე დღის 10 საათიდან საღამოს 7 საათამდე“.

ინდივიდუალური შეტყობინება გაეგზავნა მკითხველს, სოციალისტური შრომის გმირს ა. ლოლიჯაშვილს ასეთი შინაარსით:

პატ. ამხ. ა. ლოლიჯაშვილს!

გორის ცენტრალურ რაიონულ ბიბლიოთეკას თავის ფონდში აქვს საინტერესო წიგნები და ბროშურები სოფლის მეურნეობის, კერძოდ: მეხილეობის, მებოსტნეობისა და მევენახეობის შესახებ.

მეხილეობის შესახებ საინტერესო საკითხები ქვეყნდება ჟურნალ „საქართველოს სოფლის მეურნეობაში“. გარდა ლიტერატურისა თქვენ შეგიძლიათ ბიბლიოთეკიდან მიიღოთ თქვენი სპეციალობის შესახებ საჭირო ცნობები.

გთხოვთ მობრძანდეთ ბიბლიოთეკაში“.

ბიბლიოთეკა ღიაა დილის 10 საათიდან საღამოს 7 საათამდე.

რა თქმა უნდა ამ შეტყობინებებს აკლია კონკრეტულობა. მაგრამ, ის ფაქტი, რომ ბიბლიოთეკა ამ მიმართებით გარკვეულ მუშაობას ატარებს მისასალმებელია.

ასეთ შეტყობინებებს უფრო კონკრეტულად ადგენს ქუთაისის ცენტრალური ბიბლიოთეკა. მაგალითად:

პატ. მკითხველო!

გაცნობებთ, რომ თქვენთვის საინტერესო თემაზე ბიბლიოთეკაში შემოვიდა შემდეგი წიგნები (სია თან ერთვის).

გთხოვთ მობრძანდეთ ბიბლიოთეკაში და ისარგებლოთ აღნიშნული წიგნებით.

„ცენტრალური ბიბლიოთეკა“.

ზემოთ აღვნიშნეთ ცენტრალურ ბიბლიოთეკებში ჩატარებული საინფორმაციო მუშაობის ზოგიერთი მომენტები. მაგრამ ამით არ შემოიფარგლება მათი საქმიანობა. ისინი სხვა ღონისძიებებსაც ატარებენ. ცდილობენ ახალი ფორმებისა და მეთოდების საშუალებით სრულყოფილი მკითხველთა საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურება. საუბრების დროს გამოვლინებული მკითხველები, რომლებსაც სურთ მიიღონ ახალი წიგნების შესახებ ინფორმაცია აპყავთ სპეციალურ აღრიცხვაზე, რომლებსაც ბიბლიოთეკაში ახლად შემოსული წიგნებისა და ბიბლიოგრაფიული წყაროების შემოსვლისთანავე მათ ეგზავნებათ „შეტყობინება“, რომლის ფიქსირება ხდება აღრიცხვის ბარათზე. ასეთ აღრიცხვას აწარმოებენ თელავის, გურჯაანის, გორის და სხვა ცენტრალური ბიბლიოთეკები. მაგალითად, გორის ცენტრალურ რაიონულ ბიბლიოთეკას 50-ზე მეტი სპეციალისტი ყავს აღრიცხული და უწევს ინფორმაციას. აქ სპეციალისტების მოთხოვნილების დაკმაყოფილება ხდება, არა მარტო ცენტრალური ბიბლიოთეკისა და ფილიალების წიგნადი ფონდებიდან, არამედ სხვა უწყებისა და კერძოდ კ. მარქსის სახელობის საქართველოს სსრ სახელმწიფო რესპუბლიკური ბიბლიოთეკის წიგნადი ფონდებიდან ბიბლიოთეკათაშორისო აბონემენტის საშუალებით. მაგალითად, 1978 წლის პერიოდში სპეციალისტების მიერ 500 მოთხოვნილი წიგნიდან 425 მოთხოვნა დაკმაყოფილებული იყო ცენტრალურ ბიბლიოთეკის სისტემის ერთიანი წიგნადი ფონდებიდან. დანარჩენი 75 მოთხოვნა კი სხვა ბიბლიოთეკებიდან ბშა-ს საშუალებით.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის საბავშვო ფილიალს მჭიდრო კავშირი აქვს დამყარებული სასკოლო ბიბლიოთეკებთან მოზარდი თაობის წიგნით მომსახურების საქმეში. ისინი ატარებენ ერთობლივ ღონისძიებებს: ლიტერატურულ დილებს, დისპუტებს, მხატვრულ კითხვას, აწყობენ მოსწავლეთა შეხვედრებს შრომის მოწინავე და გამოჩენილ ადამიანებთან, ომის ვეტერანებთან და ქველ კომკავშირელებთან.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული განყოფილება სკოლებს უგზავნის საინფორმაციო ბიულეტენებს, სარეკომენდაციო სიებს, ადგილზე უწევს მეთოდურ დახმარებას და სხვ. თავის

მხრივ სასკოლო ბიბლიოთეკების მუშაკები პროპაგანდას უწყვეტად მასწავლებლებსა და მოსწავლეებში საინფორმაციო ბიულეტენებს, სარეკომენდაციო სიებს. აქედან ირჩევენ ლიტერატურას მოსწავლე მკითხველებისათვის.

ამრიგად, ცენტრალური ბიბლიოთეკის სისტემაში საინფორმაციო ბიბლიოგრაფიული მუშაობის ამოცანას შეადგენს პარტიული, პრ. ფკავშირული, კომკავშირული ორგანიზაციის, საწარმოო-დაწესებულების სპეციალისტებისა და ინდივიდუალურ მკითხველთა ფართო ფენებისათვის, ცნობების დროული მიწოდება საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის გადაწყვეტილებებისა და ახალი წიგნების შესახებ, განსაკუთრებით იმ წიგნების შესახებ, რომლებშიც ასახულია ტექნიკის, ეკონომიკის, სოფლის მეურნეობის თანამედროვე მიღწევები და შრომის მოწინავე მეთოდები.

აღრიცხვა

ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო და ბიბლიოგრაფიული განყოფილებასა და ფილიალებში ორგანიზაციებზე და მკითხველებზე გაცემული ცნობები უნდა აღრიცხოს სათანადო ფორმის მიხედვით — ეგრეთწოდებული „ცნობების აღრიცხვის ქურნალში“.

ამჟამად ცენტრალურ ბიბლიოთეკებში იყენებენ აღრიცხვის სხვადასხვა ფორმას, ფილიალების ნაწილი კი გაცემულ ცნობების აღრიცხვას საერთოდ არ აწარმოებს.

„ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მუშაობის ტექნიკაში“ მითითებულია გაცემული ცნობების აღრიცხვის ფორმა და ამ ფორმის მიხედვით უნდა ვაწარმოოთ მისი აღრიცხვა.

(აქვე ვურთავთ ამ ფორმის ნიმუშს).

№ რიცხვ	თარიღი	ვისგანა შეკვეთა მიღებული	შეკვეთის თემა და მიხანი	ცნობების სახეები			შესრულების წყარო	შემსრულებელი	უარის მიზეზი	შეკვეთა ცბ-ში გადაიგზავნა	შენიშვნა
				თემატიკური	ბიბლიოგრაფიული მონაცემების დასუსტება	ბიბლიოთეკური					

ფილიალებში გაცემული პასუხების შესახებ ცნობები ყოველთვიურად უნდა გადაეცეს ცენტრალურ ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ განყოფილებას. აქ დაჯამდება ყველა ფილიალების მიერ წარმოდგენილი ცნობები და თავის ასახვას პოვებს ცენტრალურ ბიბლიოთეკის კვარტალურ და წლიურ ანგარიშებში.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილება სისტემატურ დახმარებას და კონტროლს უწევს ფილიალებს, სწავლობს მათ მუშაობას და გამოვლინებულ ნაკლოვანებების შესახებ ღებულობს კონკრეტულ ღონისძიებებს მათი გამოსწორებისათვის.

საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული ცოდნის პროპაგანდა

ცენტრალური ბიბლიოთეკის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილებისა და ფილიალების მუშაობის ერთ-ერთი ამოცანაა მკითხველთა შორის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული ცოდნის პროპაგანდა.

საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული ცოდნის პროპაგანდის თვალსაჩინო ფორმას წარმოადგენს საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული წყაროების გამოფენის მოწყობა, პლაკატების გაფორმება, მკითხველებთან ინდივიდუალური და ჯგუფური კონსულტაციები, საუბრების ჩატარება, ბიბლიოგრაფიული წიგნების მიმოხილვა და სხვ.

ცენტრალურ ბიბლიოთეკებში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება წიგნადი ფონდების მეგზურის — კატალოგების და კარტოთეკების პროპაგანდას. მათ შესახებ უნდა შედგეს პლაკატები სახელწოდებით „როგორ ვისარგებლოთ ცენტრალური საბიბლიოთეკო ქსელის სხვადასხვა სახის კატალოგებით და კარტოთეკებით“, „როგორ ვისარგებლოთ ჟურნალ-გაზეთების სტატიების სისტემატური კარტოთეკით“, მხარეთმცოდნეობის კარტოთეკით, ბიბლიოგრაფიული ცნობარებით, საძიებლებით და სხვ.

„საინსტრუქციო მეთოდურ მასალებში“ აღნიშნულია, რომ „მკითხველთა სრულფასოვანი მომსახურებისა და მათში წიგნის დამოუკიდებელი ძიების ჩვევების დანერგვისათვის ბიბლიოთეკები ბიბლიოგრაფიულ ცოდნის სისტემატურ პროპაგანდას ეწევიან, როგორც თვით ბიბლიოთეკებში, ისე წარმოება-დაწესებულებებში. ამ შემთხვევაში ფართოდ გამოიყენება პროპაგანდის ყველა ცნობილი ფორმები და მეთოდები: საუბრები კითხვის კულტურის შესახებ, თქვენი მეგზური წიგნის ოკეანეში“, „კითხვის ხელოვნება“, „მკითხველის თანამგზავრი“ და სხვა ტიპის ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო წყაროების გამოფენა და მიმოხილვები, ზეპირი ჟურნალები, პლაკატები, ექსკურსიები, ტარდება საუბრები ბიბლიოთეკების ცენტრალიზებული სისტემისა და ერთიანი საცნობარო აპარატის შესახებ“ (გვ. 173).

იქვე აღნიშნულია, რომ „დიდი მნიშვნელობა აქვს ბიბლიოთეკართა სწავლების ორგანიზაციას, რაც ითვალისწინებს სემინარე-

ბის, პრაქტიკუმების ჩატარებას საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიულ საკმინანობის საკითხებზე, ბიბლიოთეკართა განათლებისა და მუშაობის გამოცდილების სხვადასხვა დონის გათვალისწინებით, სასწავლო ღონისძიებათა გეგმის შედგენისას საჭიროა აგრეთვე გავითვალისწინოთ ეგრეთწოდებული „ვიწრო ადგილების“ არსებობა, საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიულ მომსახურებაში. ცენტრალური ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული განყოფილების მუშაკებმა და მეთოდისტებმა უნდა იცოდნენ საცნობარო აპარატის მდგომარეობა. თითოეული ფილიალის მუშაობის ორგანიზაცია და გეგმაში უნდა შეიტანონ უპირველეს ყოვლისა ისეთი თემები, რომელთა დამუშავება პრაქტიკულ დახმარებას გაუწევს მათ“ (გვ. 174).

* *
*

მეთოდურ წერილში ჩვენ შევეცადეთ გაგვეშუქებინა საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის ძირითადი ფორმები და მეთოდები ბიბლიოთეკების ქსელის ცენტრალიზაციის პირობებში, მოვიტანეთ პრაქტიკული მუშაობის მაგალითები ჩვენი რესპუბლიკის ცენტრალურ ბიბლიოთეკებიდან. მაგრამ, ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ იგი ამომწურავია. ცენტრალურ ბიბლიოთეკების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ განყოფილებებმა და ფილიალებმა ეს ფორმები და მეთოდები შემოქმედებითად უნდა გამოიყენონ, სრულყოფონ და გააფართოონ. აღნიშნული ფორმები და მეთოდები გამოიყენონ კონკრეტული პირობების გათვალისწინებით. ისარგებლონ იმ ფორმებით, მეთოდებით, რომლებიც უფრო მეტად შეესაბამება ბიბლიოთეკის მკითხველთა ინტერესებს და ბიბლიოთეკის შესაძლებლობას. ამასთან ბიბლიოთეკის მუშაკები თვითონ უნდა ეძებდნენ ახალ ფორმებსა და მეთოდებს, ყველაფერი იღონონ მათი სრულყოფისა და გაუმჯობესებისათვის.

სანიმუშო დებულება ცენტრალური ბიბლიოთეკის სანიმუშო საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების შესახებ

1. ძირითადი ამოცანები

1.1. ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მკითხველთა ყველა ჯგუფს, რაიონის (ქალაქის) საწარმოო კოლექტივების სისტემატური და მიზანდასახული საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მომსახურების უზრუნველყოფა, მშრომელთა კომუნისტური აღზრდის და მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის დაჩქარების ხელშეწყობის მიზნით. საბიბლიოთეკო-ბიბლიოგრაფიული ცოდნის პრობაგანდა.

1.2. ერთიანი საცნობარო ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო სამსახურის ორგანიზაცია ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის სტრუქტურული ქვედანაყოფების შეთანხმებული საქმიანობის, სხვა სისტემებისა და უწყებების ბიბლიოთეკებთან რეგიონის ინფორმაციის ორგანოებთან მჭიდრო კოორდინაციის საფუძველზე.

2. მუშაობის შინაარსი.

2.1. ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის ერთიანი საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის ორგანიზაცია და პრობაგანდა.

ა) ლიტერატურის დაკომპლექტების და დამუშავების განყოფილებასთან ერთად, ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის კატალოგებისა და კარტოთეკების სისტემის ფორმირება. ცენტრალური და შეერთებული კარტოთეკების ორგანიზაცია, წარმოება და რედაქტირება. კარტოთეკების შექმნაში ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკისა და ბიბლიოთეკა-ფილიალებისადმი დახმარების გაწევა;

ბ) მონაწილეობის მიღება ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის ერთიანი საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული ფონდის დაკომპლექტებაში; საცნობარო და ბიბლიოგრაფიული გამოცემებით ცენ-

ტრალური ფონდის ფორმირება; დახმარების გაწევა სტრუქტურული ქვედანაყოფების საცნობარო ფონდების ორგანიზაციაში.

გ) შესრულებული ცნობების ფონდის (არქივის) და მისი საცნობარო აპარატის შექმნა.

დ) საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის პრობაგანდა, მის გამოყენებაში მკითხველებისათვის საკონსულტაციო და მეთოდური დახმარების გაწევა.

2.2. მკითხველებთან ინდივიდუალურ და მასობრივ მუშაობაში საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის გამოყენების ხელშეწყობა; მოზრდილი მოსახლეობის და ბავშვების მომსახურე ბიბლიოთეკა-ფილიალებისადმი, ცენტრალური ბიბლიოთეკის და ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის განყოფილებებისადმი დახმარების გაწევა, კითხვის ხელმძღვანელობის სარეკომენდაციო-ბიბლიოგრაფიული მეთოდების დანერგვაში.

2.3. ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის და რაიონის (ქალაქის) საწარმოო კოლექტივების ოპერატიული საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული მომსახურების განხორციელება;

ა) ბიბლიოგრაფიული ცნობების შესრულება ცენტრალური ბიბლიოთეკის მკითხველების, ორგანიზაციების, საწარმოების, დაწესებულებების შეკვეთების მიხედვით;

ბ) ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის და ბიბლიოთეკა-ფილიალების მკითხველების მოთხოვნილებების შესრულება, რომლებიც ცენტრალური საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის გამოყენებას მოითხოვენ;

გ) ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის ერთიანი ფონდისა და ბშა-ს წიგნებზე მკითხველთა რთული მოთხოვნილებების ბიბლიოგრაფიული დამუშავება;

დ) შესრულებული ცნობების და უარების მიზეზების სისტემატური ანალიზი; ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული აპარატის გამოყენების შესწავლა.

2.4. მკითხველების, საწარმოო კოლექტივების და რაიონის (ქალაქის) მოსახლეობის მასობრივი ჩვეუთური და ინდივიდუალური ინფორმაციების ორგანიზაცია ცენტრალური ბიბლიოთეკის, ცენ-

ტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის განყოფილებებთან და ბიბლიოთეკათა-ფილიალებთან ერთად:

ა) ახალგაზრდული ლიტერატურის საინფორმაციო ბიულეტენის და ლიტერატურის თემატური სისტემის მომზადება. ბიულეტენისა და სიების დაგზავნა ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში, რაიონის (ქალაქის) საწარმოებში, ორგანიზაციებში და დაწესებულებებში;

ბ) ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვების, ლიტერატურის გამოფენა-დათვალიერებების სპეციალისტების დღეების, ინფორმაციის დღეების ჩატარება;

ზ) მკითხველთა ცალკეული ჯგუფების, რაიონის (ქალაქის) საწარმოო კოლექტივების ინფორმირება;

დ) მკითხველთა ინდივიდუალური ინფორმირება პარტიული, საბჭოთა აპარატის მუშაკების, დაწესებულებების, საწარმოების, ორგანიზაციების ხელმძღვანელების, სახალხო მეურნეობის სპეციალისტების, გამომგონებლების, რაციონალიზატორების, წარმოების მოწინავეების, მეცნიერების, განათლების, კულტურის, ჯანმრთელობის დაცვის მუშაკთა ოპერატიული ინფორმირების უზრუნველყოფა.

ე) ინდივიდუალური და ჯგუფური ინფორმირების აბონენტთა შეერთებული კარტოთეკის წარმოება; ინფორმირების ეფექტიანობის კონტროლი;

ვ) საინფორმაციო მასალების მომზადება ბეჭდვითი სიტყვის, რადიოს, ტელეხედვისათვის.

2.5. საბიბლიოთეკო-ბიბლიოგრაფიული ცოდნის პროპაგანდა მკითხველთა ცალკეულ ჯგუფებს შორის; გამოფენების, ბიბლიოგრაფიული წყაროების მიმოხილვების ორგანიზაცია; ჯგუფური და ინდივიდუალური კონსულტაციების, სემინარებისა და საბიბლიოთეკო-ბიბლიოგრაფიული ვაკეეთილების ჩატარება; პლაკატების სამახსოვროების გაფორმება; ბეჭდვითი სიტყვის, რადიოს და ტელეხედვის გამოყენება. მუშაობის ორგანიზაცია და ცენტრალური ბიბლიოთეკის, ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის და ბიბლიოთეკა-ფილიალების მკითხველებში საბიბლიოთეკო-ბიბლიოგრაფიული ჩვევების გამომუშავებისათვის.

2.6. მუშაობის კოორდინაცია სხვა სისტემისა და უწყებების

ბიბლიოთეკებთან, რეგიონის ინფორმაციის ორგანოებთან, ცენტრალური და საინფორმაციო მომსახურების ძირითადი მიმართულებების მიხედვით; შუამავლის როლის შესრულება საინფორმაციო ცენტრებს, სპეციალურ ბიბლიოთეკებსა და ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მკითხველებს შორის.

2.7. ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის მდგომარეობის სისტემატური ანალიზი. სტრუქტურული ქვედანაყოფების მონაცემების საფუძველზე ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის აღრიცხვა.

2.8. ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის წლიური პერსპექტიული და კვალიფიციური გეგმების, ტექსტობრივი და სტატისტიკური ანგარიშების შედგენა ცენტრალური ბიბლიოთეკის, ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის განყოფილებების და ბიბლიოთეკა-ფილიალების გეგმებისა და ანგარიშების საფუძველზე.

2.9. მკითხველებისა და საწარმოო კოლექტივების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მომსახურების ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემების მოწინავე გამოცდილების შესწავლა და განზოგადოება; მუშაობის პრაქტიკაში მოწინავე გამოცდილების ცენტრალური ბიბლიოთეკის რეკომენდაციების დანერგვა საორგანიზაციო-მეთოდურ განყოფილებებთან ერთად.

2.10. მუშაობაში მონაწილეობის მიღება:

ა) ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის კადრების ბიბლიოგრაფიული კვალიფიკაციის ამაღლებისათვის;

ბ) საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის ორგანიზაციაში ბიბლიოთეკართა კვალიფიკაციის ასამაღლებელი ღონისძიებების ჩატარებაში რაიონის (ქალაქის) სხვა სისტემებისა და უწყებების ბიბლიოთეკებისადმი საკონსულტაციო და მეთოდური დახმარების გაწევისათვის.

3. მუშაობის ორგანიზაცია და მმართველობა

3.1. საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილება ცენტრალური ბიბლიოთეკის სტრუქტურულ ქვედანაყოფს წარმოადგენს, ცენტრალური საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორის ან მოადგილის გამგებლობაში იმყოფება და მათი უშუალო ხელმძღვანელობით მუშაობს.

3.2. თავის პრაქტიკულ საქმიანობაში ხელმძღვანელობს სსრ კავშირის კანონებით, სამინისტროების, სამმართველოების, კულტურის განყოფილებების და დეპარტამენტების და ბრძანებებით; „დებულებით სახელმწიფო მასობრივი ბიბლიოთეკების ცენტრალიზაციის შესახებ“, მეთოდური ცენტრების რეკომენდაციებით; ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მუშაობის პერსპექტიული და წლიური გეგმებით; ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორის ბრძანებებითა და განკარგულებებით; დებულებით განყოფილების შესახებ.

3.3. განყოფილების სტრუქტურა და შტატები რესპუბლიკაში დადგენილი წესის მიხედვით მტკიცდება, განყოფილების შტატში შედის საბავშვო ლიტერატურის სპეციალისტი ბიბლიოგრაფი.

3.4. განყოფილებას ხელმძღვანელობს გამგე, რომელსაც სხალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის კულტურის განყოფილებასთან შეთანხმებით, შრომის კანონმდებლობის შესაბამისად — ნიშნავს და ანთავისუფლებს დაკავებული თანამდებობიდან ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორი. იგი პასუხს აგებს განყოფილების მთელი მუშაობის ორგანიზაციასა და შინაარსზე. განყოფილების გამგის მოვალეობები განისაზღვრება ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორის მიერ დამტკიცებული ინსტრუქციით.

განყოფილების გამგე შედის დირექტორთან არსებული საბჭოს შემადგენლობაში.

3.5. განყოფილების თანამშრომლებს განყოფილების გამგის წარდგინებით, შრომის კანონმდებლობის შესაბამისად ნიშნავს და ანთავისუფლებს ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორი. მათი მოვალეობები განისაზღვრება ცენტრალიზებული

საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორის მიერ დამტკიცებული რუქციით.

3.6. განყოფილება ადგენს მუშაობის პერსპექტიულ, წლიურ და კვარტალურ გეგმებს, ტექსტობრივ და სტატისტიკურ ანგარიშებს განყოფილების მუშაობის შესახებ. გეგმებსა და ანგარიშებს ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორი ამტკიცებს.

3.7. განყოფილების თანამშრომელთა პროფესიული დონის ასაზღვრავად განყოფილება ატარებს ღონისძიებებს, ნერგავს შრომის ორგანიზაციის მეცნიერულ მეთოდებს.

3.8. განყოფილების მუშაობის განრიგი განისაზღვრება საწარმოო აუცილებლობის მიხედვით და მის ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორი ამტკიცებს სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოს რაიონული (საქალაქო) აღმასკომის კულტურის განყოფილებასთან და კულტურის მუშაკთა პროფკავშირების ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების გამგის სანიშნო თანამდებობრივი ინსტრუქცია

1. ზოგადი დებულებანი

1.1. საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების გამგე ხელმძღვანელობს განყოფილების მთელ საქმიანობას. პასუხს აგებს განყოფილების მუშაობის იდეურ-პოლიტიკურ მიმართულებასა და ორგანიზაციაზე, ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მკითხველთა საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მომსახურების დაყენებაზე.

1.2. საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების გამგეს, სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოს აღმასკომის განყოფილებასთან შეთანხმებით, შრომის კანონმდებლობის შესაბამისად, ნიშნავს და ანთავისუფლებს დაკავებული თანამდებობიდან ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორი. იგი ემორჩილება უშუალოდ ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორს ან მის მოადგილეს.

1.3. საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების გამგე თავის საქმიანობაში ხელმძღვანელობს პარტიისა და მთავრობის დადგენილებებითა და გადაწყვეტილებებით; სსრ კავშირის კანონებით; ზემომდგომი ორგანიზაციების სახელმძღვანელო მასალებით; „დებულებით სახელმწიფო მასობრივი ბიბლიოთეკების ცენტრალიზაციის შესახებ“; მეთოდური ცენტრების რეკომენდაციებით; დებულებით განყოფილების შესახებ, თანამდებობრივი ინსტრუქციებით და განყოფილების საქმიანობის მარეგლამენტირებელი სხვა დოკუმენტებით; ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის და განყოფილების მუშაობის პერსპექტიული და წლიური გეგმებით; ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორის ბრძანებითა და განკარგულებებით.

1.4. საინფორმაციო ბიბლიოგრაფიული განყოფილების გამგე:

— ნერგავს შრომის ორგანიზაციის მეცნიერულ მეთოდებს;

— მონაწილეობს განყოფილების კადრების შერჩევაში, ხელს უწყობს განყოფილების მუშაკთა შემოქმედებითი ინიციატივის განვითარებას, მათი კვალიფიკაციის ამაღლებას;

— საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან ერთად კოლეგია
ატარებს აღმზრდელით მუშაობას, ორგანიზაციას უკეთებს სო-
ციალისტურ შეჯიბრებას;

1.5. საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების გამგე
შედის ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორ-
თან არსებულ საბჭოში.

2. თანამდებობრივი მოვალეობანი

საინფორმაციო ბიბლიოგრაფიული განყოფილების გამგე:

2.1. ანხორციელებს ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ და საინფორმაციო მუშაობის ხელმძღვანელობას. ორგანიზაციას უკეთებს ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის სტრუქტურული ქვედანაყოფების საქმიანობას მკითხველებისა და საწარმოო კოლექტივების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის ხაზით.

— აკონტროლებს ცენტრალური ბიბლიოთეკის, ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის განყოფილებებისა და ბიბლიოთეკა-ფილიალების ბიბლიოგრაფიულ საქმიანობას, უწევს მათ პრაქტიკულ დახმარებას;

— ეწევა სხვა სისტემებისა და უწყებების ბიბლიოთეკებთან, რეგიონის ინფორმაციის ორგანოებთან მუშაობის კოორდინაციას;

2.2. სისტემატურად აანალიზებს და ანზოგადობს სტრუქტურული ქვედანაყოფილების მონაცემებს, ადგენს ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული მუშაობის გეგმებს, ტექსტობრივ და სტატისტიკურ ანგარიშებს.

2.3. ორგანიზაციას უკეთებს:

— ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის ერთიან საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ აპარატს, მონაწილეობს ცენტრალური ბიბლიოთეკის, ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის და ბიბლიოთეკა-ფილიალების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული ფონდის დაკომპლექტებაში;

— ერთიან ფონდში ახალმიღებული საინფორმაციო ბიულეტენის გამოშვებას და გავრცელებას, ლიტერატურის თემატური სისტემის, საინფორმაციო მასალების შედგენას ბეჭდვითი სიტყვისათვის, რადიოსა და ტელეხედვისათვის; ანხორციელებს მათ რედაქტირებას;

— ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის მკითხველებისა და რაიონის (ქალაქის) საწარმოო კოლექტივების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ მომსახურებას; ასრულებს რთულ ბიბლიოგრა-

ფიულ მოთხოვნილებებს; აანალიზებს შესრულებული ცნობების და უარების მიზეზებს;

— მკითხველების, საწარმოო კოლექტივების და რაიონის (ქალაქის) მოსახლეობის მასობრივ, ჯგუფურ და ინდივიდუალურ ინფორმირებას; უზრუნველყოფს ინდივიდუალური და კოლექტიური ინფორმირების აბონენტთა შეერთებული კარტოთეკის წარმოებას; ანხორციელებს ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის საინფორმაციო მუშაობის ეფექტიანობის კონტროლს.

— მკითხველთა და ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის თანამშრომელთა შორის საბიბლიოთეკო-ბიბლიოგრაფიული ცოდნის პროპაგანდას.

2.4. სწავლობს და ნერგავს ცენტრალიზებული სისტემის მოწინავე გამოცდილებას მკითხველთა საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მომსახურებაში.

2.5. მონაწილეობს საორგანიზაციო-მეთოდური განყოფილების მუშაობაში ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის კადრების ბიბლიოგრაფიული კვალიფიკაციის ამაღლებისათვის; რაიონის (ქალაქის) სხვა სისტემებისა და უწყებების ბიბლიოთეკებისათვის, განყოფილების პროფილის შესაბამისად, საკონსულტაციო და მეთოდური დახმარების გასაწევად;

2.6. გეგმავს და ორგანიზაციას უკეთებს განყოფილების მუშაობას:

— ადგენს მუშაობის პერსპექტიულ, წლიურ და კვარტალურ გეგმებს, ტექსტობრივ და სტატისტიკურ ანგარიშებს განყოფილების მუშაობის შესახებ.

— თანამშრომელთა შორის ანაწილებს მოვალეობებს მათი კვალიფიკაციის გათვალისწინებით;

— ამუშავებს განყოფილების მუშაკთა თანამდებობრივ ინსტრუქციებს მოქმედი ტიპობრივი ინსტრუქციის შესაბამისად;

— აკონტროლებს განყოფილების მუშაკების მიერ საწარმოო და შრომის დისციპლინის, შრომის დაცვის, უსაფრთხოების ტექნიკის და ხანძარსაწინააღმდეგოდ დაცვის წესების შესრულებას.

საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების უფრო-
 სი ბიბლიოგრაფის (საბავშვო ლიტერატურის ბიბლიო-
 გრაფიის დარგში) სანიმუშო თანამდებობრივი
 ინსტრუქცია

1. ზოგადი დებულებები

1.1. უფროსი ბიბლიოგრაფი (საბავშვო ლიტერატურის ბიბლიო-
 გრაფიის დარგში) აწარმოებს მუშაობის დამოუკიდებელ უბანს,
 პასუხს აგებს ბავშვი — მკითხველების, აგრეთვე ბავშვთა კითხვის
 ხელმძღვანელობის საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ და საინფორმა-
 ციო მომსახურებაზე.

• 1-2. უფროს ბიბლიოგრაფს (საბავშვო ლიტერატურის ბიბლიო-
 გრაფიის დარგში) განყოფილების გამგის წარდგინებით, შრომის
 კანონმდებლობის შესაბამისად და ცენტრალური საბავშვო ბიბლიო-
 თეკის გამგესთან შეთანხმებით ნიშნავს და ანთავისუფლებს
 დაკავებულ თანამდებობიდან ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო
 სისტემის დირექტორი. იგი ემორჩილება (ექვემდებარება) განყო-
 ფილების გამგეს და ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის გამგეს.

1.3. უფროსი ბიბლიოგრაფი (საბავშვო ლიტერატურის ბიბლიო-
 გრაფიის დარგში) თავის საქმიანობაში ხელმძღვანელობს პარტიი-
 სა და მთავრობის დადგენილებებითა და გადაწყვეტილებებით; სა-
 ბიბლიოთეკო საქმისა და სახალხო განათლების დარგში ზემდგომი
 ორგანიზაციების სახელმძღვანელო მასალებით; „დებულებით სა-
 ხელმწიფო მასობრივი ბიბლიოთეკების ცენტრალიზაციის შესახებ“;
 მეთოდური ცენტრების რეკომენდაციებით; დებულებით საინფორ-
 მაციო-ბიბლიოგრაფიული განყოფილების შესახებ; თანამდებობრი-
 ვი ინსტრუქციით და განყოფილებისა და ცენტრალური საბავშვო
 ბიბლიოთეკის საქმიანობის მარეგლამენტირებელი სხვა დოკუმენ-
 ტებით; ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის დირექტორის,
 განყოფილების გამგის, აგრეთვე ცენტრალური საბავშვო ბიბლიო-
 თეკის გამგის განკარგულებებითა და მითითებებით; შრომის დაც-
 ვის, უსაფრთხოების ტექნიკის და ხანძარსაწინააღმდეგო დაცვის
 წესებით.

2. თანამდებობრივი მოვალეობები

უფროსი ბიბლიოგრაფი (საბავშვო ლიტერატურის ხაზით):

— ორგანიზაციას და კოორდინაციას უკეთებს სტრუქტურული ქვედანაყოფების საქმიანობას ბავშვი-მკითხველების და ბავშვთა კითხვის ხელმძღვანელთა საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ და საინფორმაციო მომსახურების ხაზით.

— აკონტროლებს ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის განყოფილებების, ბავშვების მომსახურე ბიბლიოთეკა-ფილიალების ბიბლიოგრაფიულ საქმიანობას უწყევს მათ პრაქტიკულ დახმარებას;

— ბავშვი-მკითხველების და ბავშვთა კითხვის ხელმძღვანელთა საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული მომსახურების ძირითადი მიმართულებების მიხედვით ახდენს მუშაობის კოორდინაციას რაიონის (ქალაქის), სასოფლო პროფკავშირული, საბავშვო და სხვა ბიბლიოთეკებთან;

— სისტემატურად აანალიზებს და ანზოგადოებს სტრუქტურული ქვედანაყოფების მონაცემებს, ადგენს ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის ბავშვ-მკითხველებთან საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის გეგმებს, ტექსტობრივ და სტატისტიკურ ანგარიშებს;

— ორგანიზაციას უკეთებს ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის ცენტრალური საცნობარო-ბიბლიოგრაფიულ აპარატს, მონაწილეობს ცენტრალური საბავშვო ბიბლიოთეკის და ბავშვების მომსახურე ბიბლიოთეკა-ფილიალების საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული ფონდის დაკომპლექტებაში;

— მონაწილეობს ერთიან ფონდში ახალმიღებული ლიტერატურის საინფორმაციო ბიულეტენის გამოშვებაში; ბავშვებისათვის ადგენს ლიტერატურის სარეკომენდაციო სიებს;

— ორგანიზაციას უკეთებს ბავშვი-მკითხველების და ბავშვთა კითხვის ხელმძღვანელობის მასობრივ, ჯგუფურ და ინდივიდუალურ ინფორმირებას;

— ბავშვ-მკითხველებში ეწევა საბიბლიოთეკო-ბიბლიოგრაფიული ცოდნის პროპაგანდას;

— სწავლობს და ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის

პრაქტიკაში ნერგავს საბავშვო ბიბლიოთეკების ბიბლიოგრაფიულ
მუშაობის მოწინავე გამოცდილებას;

— მონაწილეობს საორგანიზაციო-მეთოდური განყოფილების
მუშაობაში ცენტრალიზებული საბიბლიოთეკო სისტემის კადრების
ბიბლიოგრაფიული კვალიფიკაციის ასამაღლებლად;

— საკონსულტაციო და მეთოდურ დახმარებას უწევს სხვა
სისტემებისა და უწყებების ბიბლიოთეკებს ბავშვი-მკითხველების
საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიულ მომსახურებაში.

Министерство культуры Грузинской ССР
Государственная республиканская библиотека
Грузинской ССР им. К. Маркса

СПРАВОЧНО-БИБЛИОГРАФИЧЕСКАЯ И ИНФОРМАЦИОННАЯ РАБОТА В УСЛОВИЯХ ЦЕНТРАЛИЗАЦИИ СЕТИ БИБЛИОТЕК

(Методическое письмо)
(На грузинском языке)

Составитель **Захарий Яковлевич Мишеладзе**

Редактор **Гуя Кутаровна Берулава**

ТБИЛИСИ

1979

გადაეცა ასაწყობად 19/VII 1979 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 18/XII-79 წ.
ანაწყობის ზომა 6×9, ქაღალდის ზომა 60×84 ნაბეჭდი თაბახი 3,4.

შეკვ. № 741, უფ. 13135, ტირ. 1000,

საქ. სსრ ვანათლების სამინისტროს სტამბა, ნუცუბიძის 7.
Типография Министерства просвещения ГССР, Нуцубидзе 7.

13/2